

T.C
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİMDALI
EPÖ-YL-2012-0004

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN **YETERLİLİK DÜZEYLERİ**

HAZIRLAYAN

Yasemin TÜRKEÇ (AKTAŞ)

TEZ DANIŞMANI

Yrd.Doç.Dr.Meltem YALIN UÇAR

AYDIN – 2012

T.C
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİMDALI
EPÖ-YL-2012-0004

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN
YETERLİLİK DÜZEYLERİ

HAZIRLAYAN

Yasemin TÜRKEÇ (AKTAŞ)

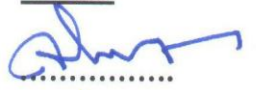

TEZ DANIŞMANI

Yrd.Doç.Dr.Meltem YALIN UÇAR

AYDIN – 2012

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Programı öğrencisi Yasemin TÜRKEÇ (AKTAŞ) tarafından hazırlanan Okul Öncesi Öğretmenlerin Yeterlilik Düzeyleri başlıklı tez, 29.08.2012 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

<u>Unvanı, Adı ve Soyadı</u> :	<u>Kurumu</u> :	<u>İmzası:</u>
Prof.Dr.Adil TÜRKOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi	
Yrd.Doç.Dr.Meltem YALIN UÇAR (Tez Danışmanı)	Adnan Menderes Üniversitesi	
Yrd.Doç.Dr. Sezai KOÇYİĞİT	Adnan Menderes Üniversitesi	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu Yüksek Lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulunun .....sayılı kararıyla .....(Tarih) tarihinde onaylanmıştır.

Doç.Dr. Osman PEKER
Enstitü Müdürü

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Adı Soyadı : YASEMİN TÜRKEÇ (AKTAŞ)

İmza :

YAZAR: YASEMİN TÜRKEÇ (AKTAŞ)

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN YETERLİLİK DÜZEYLERİ

ÖZET

Araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin yeterlilik düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Aydın il ve ilçe merkezinde bulunan 96 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan 165 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Sözü edilen araç, Milli Eğitim Bakanlığı’nın Öğretmen yeterlikleri çalışması kapsamında yapılandırılmış olduğu Okul Öncesi Öğretmeni Özel Alan Yeterlik ifadelerinin, ölçek maddelerine dönüştürülmesi sonucunda geliştirilmiştir.

Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm okul öncesi öğretmenlerinin kişisel bilgilerini ve görev yaptıkları kurumdaki velilerinin sosyo-ekonomik düzeylerini belirlemeyi amaçlayan 6 değişkeni içermektedir. İkinci bölüm ise, okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik meslek bilgisi yeterliliklerine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 34 maddeden ve dokuz alt boyuttan oluşmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde, araştırmanın alt problemlerinin çözümlenmesine uygun istatistiklerden, aritmetik ortalama, frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca One Way Anova, LSD testi, T-testi, Tukey Çoklu Karşılaştırmalar Testi kullanılmıştır.

Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerin ölçme aracında yer alan maddelerin tümüne ilişkin katılımları genellikle “tamamen katılıyorum” düzeyinde olmuştur. Okul öncesi öğretmenleri, ölçme aracında yer alan dokuz alt boyuttan “Öğrenme Sürecini Planlayabilme” konusunda kendilerini en yüksek düzeyde yeterli olarak betimlerken, “Meslektaşları ile İşbirliği Yapabilme” yeterliği açısından kendilerini diğer alt boyutlara göre daha az yeterli gördükleri tespit edilmiştir.

Ölçme aracında yer alan tüm alt boyutların birbiriyle anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu belirlenmiştir. Bunlara ek olarak, okul öncesi öğretmenlerinin A3 düzeyindeki yeterlikler açısından kendilerini A1 ve A2 düzeyindeki yeterliklere göre daha az yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerin mezun oldukları okul, sözleşmeli ya da kadrolu olma durumları ve bölümlerini istekli olarak seçip seçmeme durumları ile yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Araştırmanın sonuçları, okul öncesi öğretmenlerinin kıdemleri arttıkça “Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme” yeterliliklerinin de arttığını göstermiştir. Yine görev yapılan okulun sosyo-ekonomik koşullarının olumlu niteliğinin, okul öncesi öğretmenlerinin “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeylerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Okul Öncesi Öğretmeni, Yeterlilik, Yeterlilik Düzeyi, Gelişim Alanları, Değerlendirme

AUTHOR: YASEMİN TÜRKEÇ (AKTAŞ)

PRESCHOOL TEACHERS' EFFICIENCY LEVELS

ABSTRACT

Main purpose of the research is to determine proficiency levels of pre-school teachers.

Sample of the research is comprised of 165 preschool teacher who work in 96 different primary schools located in the centre of Aydın and its district .

The study is in a descriptive screening model. As a tool for data collection .Proficiency Scale for Improvement and Evaluation Grounds of Preschool Teachers is used in the research. The scale was developed by researcher via restructuring The Ministry of National Education proficiency statements in specifical field proficiencies of pre-school teachers, within the frame of its research on teacher proficiencies through expert opinions. After pre- application the scale was given final shape.

Proficiency scale developed for preschool teachers consists of two parts. The first part contains 6 variable to determine personal informations of preschool teachers and socio-economic levels of parents in the institutions teachers work. The second part is composed of 34 items to identify preschool teachers' competencies for knowledge of teaching profession.

To analyse the data , as appropriate for the purposes, arithmetic mean, frequency and percentage values were calculated, One Way Anova, test of LSD, test of Tukey Multiple Comparisons and T-test were used.

In the research, pre-school teachers' participation for all the items contained in the measuring tool were mainly in "completely agree" level. While preschool teachers describe themselves proficient at the highest level for planning learning process included in the nine sub-dimensions, it is identified that in terms of efficacy for cooperation with their counterparts they regard themselves less proficient in comparison with the other sub-dimensions It is revealed that, all the sub dimensions contained in measuring tool have meaningful correlation with each other. Additionally, it is

identified that, preschool teachers, for A3-level qualifications, regard themselves less efficient compared to the qualification levels of A1 and A2. There do not exist any meaningful difference between pre-school teachers' proficiency levels with the points such as schools from which pre-school teachers graduated, whether they are stuffed or contractual and whether pre-school teachers preferred their area willingly. Findings of the research showed that as pre-school teachers' length of service increases, their proficiency to make researches on children with different learning needs increases as well. Besides, it is attained that, positive quality of socio-economic conditions of school in which pre-school teachers serve has a positive effect on teachers' proficiency level of "Evaluating Education Programme and Child Development."

KEY WORDS: Pre-school Teacher, Efficiency, Efficiency Levels, Areas of Development, Evaluation

ÖNSÖZ

Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında Yüksek Lisans Programı'nın gereği olarak hazırlanan bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin, Milli Eğitim Bakanlığının 2008 yılında yayınladığı Öğretmen Yeterlikleri çalışmasında yer alan Okul Öncesi Öğretmenleri Özel Alan Yeterlikleri kapsamındaki altı yeterlik alanından ikisi olan “gelişim alanları” ve “değerlendirme”ye yönelik yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırmanın her aşamasında görüşlerini ve yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Meltem YALIN UÇAR'a en derin saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Verilerin analizi sürecinde bilgi ve deneyimleriyle bana destek olan Sayın Doç.Dr. Adem ÖZDEMİR'e saygılarımı sunar teşekkür ederim.

Eğitim sürecinde bilgilerini ve desteklerini hiç esirgemeyen bütün hocalarıma ve Arş.Gör. Betül ALTAY'a destekleri ve katkıları için teşekkür ediyorum.

Her zaman her koşulda yanımda olan, beni destekleyen ve yardımcı olan sevgili eşim İsmail AKTAŞ'a, canım annem Müzeyyen İNER'e, ve kardeşim Bahar'a sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
EKLER LİSTESİ	x
TABLolar LİSTESİ	xi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	4
1.3. PROBLEM CÜMLESİ	5
1.4. ALT PROBLEMLER	5
1.5. SAYILTILAR	6
1.6. SINIRLILIKLAR	6
1.7. TANIMLAR.....	6
BÖLÜM II	7
KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. YETERLİLİK KAVRAMI	7
2.2. ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ	9
2.3. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ GENEL YETERLİKLERİ	11
2.4. OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ.....	13
2.4.1. Gelişim Alanları.....	14
2.4.2 Ailelerle İletişim, Aile Katılımı ve Aile Eğitimi	16

2.4.3. Değerlendirme	17
2.4.4. İletişim.....	18
2.4.5. Yaratıcılık ve Estetik.....	19
2.4.6. Okul ve Toplumla İşbirliği Yapma	19
2.4.7. Mesleki Gelişimi Sağlama.....	20
2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	20
BÖLÜM III	26
YÖNTEM	26
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ	26
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	26
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI.....	29
3.3.1. Literatür Desteğinin Sağlanması ve Madde Yazımı Süreci.....	30
3.3.2. Madde Havuzunun Yeniden Gözden Geçirilmesi	32
3.3.3. Uzman Görüşlerinin Alınması	33
3.3.4. Ön Uygulamanın Gerçekleştirilmesi.....	33
3.3.5. Faktör/Madde Analizlerinin Yapılması.....	34
3.3.6. Ölçeğin Nihai Formunun Gerçekleştirilmesi.....	37
3.3.7. Yeterlik Ölçeğinin Okul Öncesi Öğretmenlerine Uygulanması	39
3.4. VERİLERİN ANALİZİ	40
BÖLÜM IV	41
BULGULAR VE YORUM	41
4. 1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	41
4.1.1.Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri.....	41
4.1.2. Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri.....	47

4.1.3. Materyal Seçebilme Kullanabilme ve Hazırlayabilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri	52
4.1.4. Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri	56
4.1.5. Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri.....	59
4.1.6. Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri.....	62
4.1.7. Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilmeye İlişkin Yeterlilik Düzeyleri.....	64
4.1.8. Öğrenme Sürecini Planlayabilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri.....	66
4.1.9. Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilmeye İlişkin Yeterlilik Düzeyleri ..	68
4. 2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	70
4.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	72
4.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	74
4.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	79
4.5.a. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Okul Türü Değişkenine İlişkin Bulgular	79
4.5.b. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bölümlerini İstekli Olarak Seçip Seçmeme Durumlarına İlişkin Bulgular	80
4.5.c. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine İlişkin Bulgular	81
4.5.d. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sözleşmeli ya da Kadrolu Olma Durumlarına İlişkin Bulgular	84
4.5.e. Okul Öncesi Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okullardaki Velilerin Sosyo-Ekonomik Düzeyine İlişkin Bulgular	85
BÖLÜM V	88
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	88
5.1. SONUÇLAR VE TARTIŞMA.....	88
5.1.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN SONUÇLAR.....	88
5.1.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN SONUÇLAR	91

5.1.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN SONUÇLAR.....	91
5.1.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN SONUÇLAR	92
5.1.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN SONUÇLAR	93
5.2. ÖNERİLER.....	94
KAYNAKÇA.....	95
EKLER.....	101

EKLER LİSTESİ

EK 1 : Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği

EK 2 : Araştırma İzni

TABLOLAR LİSTESİ

TABLO 3.1 : Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeğindeki Maddelerin Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi Yöntemine Göre Faktör Yükleri	35
TABLO 3.2 : Okul Öncesi Öğretmeni Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları	38
TABLO 4.1: Çocuğun bireysel farklılıklarını ortaya çıkaracak teknikleri kullanabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	41
TABLO 4.2: Uygulanan eğitim programında edinilen değerlendirme sonuçlarını analiz ederek yeni uygulamalara yansıtılabilirliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	42
TABLO 4.3 : Çocuğun gelişimine yönelik değerlendirme sonuçlarını aileleri ile paylaşılabilirliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	43
TABLO 4.4: Çocuğun gelişimini değerlendirmek için özgün araçlar hazırlayabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	43
TABLO 4.5: Değerlendirme sonuçlarını çocukların gelişimlerini desteklemeye yönelik kullanabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	44
TABLO 4.6: Uygulanan eğitim programını değerlendirmek için alternatif yöntemler kullanabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	45
TABLO 4.7: Öğrenme sürecini çocukların katılımıyla değerlendirebilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	46
TABLO 4.8: Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yapabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	47
TABLO 4.9: Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yapabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	48
TABLO 4.10: Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yapabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	49
TABLO 4.11: Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yapabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	50

TABLO 4.12: Çocuğun eğitim sürecine aktif katılımını sağlayabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	51
TABLO 4.13: İlgi köşelerinin özelliklerine göre yerlerini belirleyebilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	52
TABLO 4.14: İlgi çekici materyaller hazırlayabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	53
TABLO 4.15: Geliştirilebilir materyaller hazırlayabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	53
TABLO 4.16: Materyallerin çocuğun rahat erişimine, kullanımına açık olmasını gözetebilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	54
TABLO 4.17: İlgi köşeleri ve materyal raflarını çocukların bağımsız olarak kullanabilecekleri şekilde düzenleyebilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	55
TABLO 4.18: Okul dışındaki öğrenme ortamlarından yararlanabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	56
TABLO 4.19 : Drama, grup tartışması, birbirine öğretme vb. teknikleri kullanabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	57
TABLO 4.20 : Gösteri, soru-yanıt, model alma, öykü vb. yöntemleri kullanabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	57
TABLO 4.21: Etkinlikler arası geçişi ayarlayarak zamanı etkili kullanabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	58
TABLO 4.22: Planlama yaparken çocukların bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	59
TABLO 4.23: Planlama yaparken çocukların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	60
TABLO 4.24: Eğitim programı doğrultusunda çocuklarla birlikte öğretim sürecini planlayabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	60
TABLO 4.25: Çocukların kendi öğrenmelerini kendilerinin inşa edeceği şekilde eğitim sürecini planlamaya dahil olmalarını sağlayabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	61
TABLO 4.26: Çocuğun psikolojik gelişimine ilişkin çabasını destekleyebilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	62

TABLO 4.27: Çocuğun sosyal gelişimine ilişkin çabasını destekleyebilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	63
TABLO 4.28: Çocuğun akademik gelişimine ilişkin çabasını destekleyebilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	63
TABLO 4.29: Meslektaşlarıma materyal kullanma konusunda rehberlik yapabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	64
TABLO 4.30: Meslektaşlarıma materyal geliştirme konusunda rehberlik yapabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	65
TABLO 4.31: Öğrenme sürecinde grup etkinliklerine yer verebilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	66
TABLO 4.32: Öğrenme sürecinde bireysel etkinliklere yer verebilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	67
TABLO 4.33: Çocuğun öğrenmesini güdüleyebilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	68
TABLO 4.34: Demokratik bir sınıf atmosferi yaratabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.	69
TABLO 4.35 Ölçme Aracında Yer Alan Alt Boyutlar Arasındaki İlişkiler.....	70
TABLO 4.36 Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Ölçme Aracı Alt Boyutlarına İlişkin Görüşlerinin Ortalama Puanları ve Standart Sapmaları	73
TABLO 4.37: Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeği A1, A2 ve A3 düzeylerinde yer alan yeterlilik ifadeleri.....	75
TABLO 4.38: Okul Öncesi Öğretmenlerinin A1, A2 ve A3 Düzeylerindeki Yeterlilikleri.....	77
TABLO 4.39: Okul öncesi öğretmenlerin mezun oldukları okul türlerine göre alt boyutlara ilişkin ANOVA sonuçları.....	79
TABLO 4.40: Okul öncesi öğretmenlerin Bölümlerini İstekli Olarak Seçip Seçmeme Durumlarına ilişkin ANOVA sonuçları.....	80
TABLO 4.41: Okul öncesi öğretmenlerin mesleki kıdemine göre alt boyutlara ilişkin ANOVA sonuçları	81
TABLO 4.42: Mesleki kıdem farklı öğrenme ihtiyacı olan çocuklara yönelik çalışmalar yapabilmeye (2.Alt boyut) ilişkin yeterlilik düzeyine etkisi.....	83

TABLO 4.43: Okul öncesi öğretmenlerinin yeterlilik ölçeği puanlarının sözleşmeli ya da kadrolu olma durumlarına göre t-testi sonuçları.....	84
TABLO 4.44: Okul öncesi öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki velilerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre alt boyutlara ilişkin ANOVA sonuçları.....	85
TABLO 4.45 “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme (1.Alt Boyut)” alt boyutuna ilişkin LSD testi sonuçları.....	86

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problemi, amacı, önemi, sayılılar, sınırlılıkları ve araştırmada kullanılan kavramların tanımları yer almaktadır.

1.1. PROBLEM DURUMU

Bir ülkenin kültürel, sosyal ve ekonomik kalkınmasında, çağdaşlaşmasında, halkın refah ve huzur içinde yaşamasını sağlayan temel unsur, insan ve o insana verilen eğitimidir (Demiralp, Kerimgil, Koç ve Semerci, 2009:37). Bu denli yaşamsal bir önem taşıyan eğitim, Erişen ve Şen (2002:100)'e göre evrenin, yerkürenin, yaşam sistemlerinin ve bilincin hikâyesini bilmek, bu hikâyede insanın rolünü tanımak olarak tanımlanmaktadır. Durkheim (1950) ise eğitimi, sosyolojik bir yaklaşım içerisinde ele alarak, yetişkin kuşağın, toplumsal yaşam için henüz hazır olmayan genç kuşak üzerinde uyguladığı eylem (Aslan, 2003:15) olarak tanımlamıştır. Akyüz (2007:2)'e göre eğitim, kişinin zihnî, bedenî, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının en uygun şekilde ya da istenilen bir doğrultuda geliştirilmesi, ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümü olarak tanımlanarak bütüncül bir yaklaşım sergilenmiştir. Eğitimi süreç yaklaşımı kapsamında tanımlayan Aydın (2009:204), eğitimin insanın doğumuyla başladığını ve hayat boyu devam ettiğini söyleyerek bu sürecin daha çok planlı, programlı ve amaçlı olduğunun vurgulandığı üzerinde durmuştur.

Söz konusu formal eğitim sürecinin sıfır-altı yaş arasını kapsayan okul öncesi yılları, kişiliğin oluşumu ve şekillenmesi, temel bilgi beceri ve alışkanlıkların kazanılması ve geliştirilmesinde ileri yıllara olan etkisi nedeniyle, yaşamın en kritik dönemlerinden biridir. Çocuğa erken yaşlarda sağlanacak deneyimlerle elde edilecek temel bilgi beceri ve alışkanlıklar, çocuğun daha sonraki öğrenim yaşamının yanı sıra sosyal ve duygusal yaşamını da bilinçlendirecek güçtedir (Arı ve Tuğrul, 1996).

Çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli rol oynayan; bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitim süreci “okul öncesi eğitim” olarak adlandırılmaktadır (Aral, Can Yaşar ve Kandır, 2002:14). Okul öncesi eğitimi Erden (1998:172), zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimini planlamış bir ortam içerisinde sağlayan ve onları ilköğretime hazırlayan bir eğitim kademesi olarak tanımlamaktadır. Aynı şekilde okul öncesi eğitimin diğer öğretim kademelerine hazırlık olduğu görüşünü savunan Şişman (2000:180), bu yönüyle okul öncesi eğitimin önem taşıdığını ve çocuğun okul başarısını etkilediğini dile getirmektedir.

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığının, eğitimin genel amaçlarına paralel olarak, okul öncesi eğitimde belirlemiş olduğu amaçlar şu dört maddede toplanmıştır;

- 1) Çocuğun tüm gelişimine yardımcı olmak (psiko-motor, zihin, dil, sosyal, duygusal gelişimini sağlamak),
- 2) Temel eğitime hazırlamak,
- 3) Çalışan anneye çocuğu için emin bir bakımevi sağlamak,
- 4) Sosyo-kültürel açıdan şansız çocukların eğitimlerine yardımcı olmak,

Bu amaçlardan birincisini gelişimsel amaçlar, ikincisini eğitimsel amaçlar, üç ve dördüncüsünü ise toplumsal amaçlar olarak tanımlamak mümkündür (Oktay, 1993:37).

Eğitim sistemlerinin temel amacının o ülkenin nitelikli insan gücünü yetiştirmek ve yurttaşlarına vatandaşlık eğitimini vermek olduğu düşünüldüğünde, bunu gerçekleştirebilmek için her eğitim sistemi, yetiştireceği insan modelini, sahip olduğu eğitim felsefesi ve insan gücü politikası ışığında saptayarak eğitim etkinliklerini bu amaca göre düzenlemektedir (Karagözoğlu, 2003:10-12). Bu amaç doğrultusunda bir ülkenin eğitim sistemi, bireylerini her yönden bilgi ve becerilerle donatmak üzere çeşitli kurumlar oluşturmuştur. Bu kurumlar içinde okul, eğitimden resmen sorumlu sosyal bir kurum olarak yerini almıştır (Gürbüzürk, 2005:46). Bu denli önemli bir sorumluluğa sahip olan okulu Aslan (2003:145-146) genel anlamıyla, görevleri toplum tarafından belirlenmiş, eğitim ve öğretim etkinliklerinin düzenlendiği bir kurum olarak tanımlamaktadır. Okulu mekân olarak değerlendirdiğinde ise; çocukların ve gençlerin

belli bir süre için ve belli amaçlar doğrultusunda içinde yaşadığı ve etkinliklere katıldığı yer olarak nitelendirmektedir.

Çocuklar, okulla ilk olarak sıfır-altı yaş döneminde, okul öncesi eğitim kurumları aracılığıyla tanışmaktadırlar. Okul öncesi eğitim kurumları, çocuğun sağlıklı gelişmesi için gerekli fiziki ve sosyal çevreyi sağlar. Burada çocuklar, akran gruplarıyla kendini tanımasını, kendini kabul ettirecek güç ve becerileri geliştirmeyi ve birlikte yaşama kurallarını öğrenirler. Bu kurumlar, çocuğun bedenini kullanma, oyun merakını giderme, hayalini açığa vurma ve bağımsızlığını kazanma temel gereksinmelerini de karşılar (Erden, 1998:173).

Okul öncesi dönemde belirli davranışları kazandırmak ve gelişimi desteklemek için gerekli bilgi, beceri ve deneyimler evde anne, baba ve diğer aile bireyleri tarafından kazandırılmakta iken; okul öncesi eğitim kurumlarında da eğitimci tarafından desteklenmeye çalışılmaktadır (Aksoy, 2009:1). Bu sürece bağlı olarak, çocuğun eğitimi konusundaki rolünü yerine getirmedeki en büyük etken öğretmendir. Öğretmenin birey üzerindeki etkisi her öğretim basamağı için söz konusudur. Ancak bu etki okul öncesi dönemde daha çok önem kazanmaktadır (Severcan, 2007:12). Çünkü okul öncesi öğretmeni çocuğun aile dışındaki karşılaştığı ilk yetişkindir (Oktay, 1993:39). Çocuk, artık anne-baba modeli yerine öğretmenini koyar ve onunla kendini özdeş tutmaya başlar. İşte, çocuğun yaşamını doğrudan etkileyen bir birey olması nedeniyle, öğretmenin kişiliğinin önemi büyüktür (Yavuzer, 2001:160). Okul öncesi eğitim hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde öğretmenin kişilik özellikleri, fiziki ortam, araç-gereç ve program ne kadar yeterli olursa olsun okul öncesi eğitim hizmetlerinden beklenen yararın sağlanması, bu programı uygulayacak öğretmenlerin nicelik ve nitelik yönünden yeterli olmalarına bağlıdır (Üstünoğlu 1993; Akt: Erkan 1998; Akt.Severcan, 2007:12). Milli Eğitim Bakanlığı (2008), öğretmen yeterliğini, öğretmenlerin “öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumlar” olarak tanımlanmaktadır. Özellikle son yıllarda öğretmen yeterliklerine çok önem veren Milli Eğitim Bakanlığı (2008), öğretmen yetiştirme politikaların belirlenmesinde, öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında, öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde, öğretmenlerin seçiminde, öğretmenlerin işi başarımlarının,

performanslarının değerlendirilmesinde, öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde kullanılması amacıyla öğretmenlik mesleği genel ve özel yeterlilikleri belirlemiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı bu çalışmada okul öncesi öğretmeni özel alan yeterlilikleri aşağıdaki başlıklar altında sıralamıştır;

- 1) Gelişim Alanları
- 2) Ailelerle İletişim, Aile Katılımı ve Aile Eğitimi
- 3) Değerlendirme
- 4) İletişim
- 5) Yaratıcılık ve Estetik
- 6) Okul ve Toplumla İşbirliği Yapma
- 7) Mesleki Gelişimi Sağlama

Yukarıda sözü edilen yeterliliklere sahip olan ve öğretmenlik mesleğinin gereklerini yerine getiren bir öğretmenle asgari yeterliliklere sahip olmayan ve dolayısıyla mesleğinin gereklerini yerine getiremeyen öğretmenler arasında fark olduğu ve bunun öğrencilerin başarılarını doğrudan etkilediği konusunda bulgular mevcuttur. Haycock'un öğretmenlik yeterlilikleri olan ve dolayısıyla etkili öğretmen olarak tanımlanan öğretmenlerle, etkili olmayan öğretmenleri öğrencilerin başarılarına yaptıkları etkiler bakımından karşılaştırdığı araştırmasında, etkili öğretmenlerin öğrencilerin başarısında doğrudan etkili olduğu belirlenmiştir (Haycock, 1998; Akt. Gelen ve Özer, 2008:45).

Bu bilgiden hareketle, yapılan çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı'nın okul öncesi öğretmenleri için belirlediği özel alan yeterlilikleri doğrultusunda geliştirilen ölçme aracıyla, okul öncesi öğretmenlerinin "Gelişim Alanları" ve "Değerlendirme" yeterlilik düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Okul öncesi öğretmenlerinin, Milli Eğitim Bakanlığının 2008 yılında yayınladığı Öğretmen Yeterlikleri çalışmasında yer alan Okul Öncesi Öğretmenleri Özel Alan Yeterlikleri kapsamındaki altı yeterlik alanından ikisi olan "gelişim alanları" ve

“değerlendirme”ye yönelik yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin yeterlilik düzeylerini belirlemeye yönelik olarak yapılan bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin kendi yeterliliklerinin hangi düzeyde olduğunu görmeleri ve yetiştirecekleri öğrencilere sağlayacakları katkıların niteliğini gözlemlenmesi açısından önemlidir. Ayrıca, okul öncesi öğretmen yeterliklerini geliştirme çalışmalarına, lisans programlarında yapılacak değişikliklere rehberlik edeceği, hizmet içi eğitim faaliyetleri ve okul öncesi öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerini tanımlarına kılavuzluk yapabilmesi açısından önemli görülmektedir.

1.3. PROBLEM CÜMLESİ

Okul öncesi öğretmenlerinin, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yeterlikleri Okul Öncesi Öğretmeni Özel Alan Yeterlik alanlarından “Gelişim Alanları” ve “Değerlendirme” yeterlik alanlarına ilişkin görüşleri hangi düzeydedir?

1.4. ALT PROBLEMLER

- 1) Okul öncesi öğretmenlerinin, “Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeği” maddelerine katılımları hangi düzeydedir?
- 2) “Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeği”nin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 3) “Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeği”nin ortalama puanları arasında fark var mıdır?
- 4) Okul Öncesi Öğretmenlerinin, A1, A2 ve A3 düzeyindeki performans göstergelerine ilişkin katılım düzeyleri nasıldır?
- 5) Okul öncesi öğretmenlerinin yeterlilik düzeyleri;
  - a) Mezun oldukları okula,
  - b) Bölümlerini istekli olarak seçme durumlarına,
  - c) Mesleki kıdemlerine,
  - d) Sözleşmeli ya da kadrolu olma durumlarına ve
  - e) Görev yaptıkları okuldaki velilerin sosyo-ekonomik düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

1.5. SAYILTILAR

- 1) Araştırmanın örnekleme, araştırmanın evrenini temsil etmektedir.
- 2) Örneklem grubu, ölçme aracında yer alan maddelere içtenlikle cevap vermiştir.

1.6. SINIRLILIKLAR

- 1) Araştırma, Aydın il ve ilçe merkezlerindeki ilköğretim okulları ile sınırlıdır.
- 2) Araştırmada kullanılan ölçme aracı maddeleri “Öğretmenlik Meslek Bilgisi” dersleri kapsamında kazandırılmaya çalışılan yeterlik alanları ile sınırlıdır.
- 3) Araştırmanın örnekleme, resmi ilköğretim okullarında görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır.
- 4) Okul Öncesi Öğretmenleri, Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeğinin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

1.7. TANIMLAR

Yeterlilik: Bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için, gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur (MEB, 2008: VIII).

Yeterlik Alanı: Belli bir alanda birbiri ile ilişkili beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği yapılardır (MEB, 2008: VIII).

Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmen yeterlikleri öğretmenlerin “öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2008: VIII).

Gelişim Alanları: Araştırmada ölçme aracına dahil edilen yeterlik alanlarından biri olan gelişim alanları yeterlilik alanı, 3-6 yaş çocuğunun psikomotor, sosyal-duygusal, dil, bilişsel alan ve öz bakım becerilerinin gelişimini her yönden olabilecek en üst düzeye çıkarabilmek için gerekli becerileri kapsamaktadır (MEB, 2008).

Değerlendirme: Araştırmada ölçme aracına dahil edilen yeterlik alanlarından biri olan değerlendirme yeterlilik alanı, çocukların gelişimini desteklemek ve eğitimin kalıcılığını sağlamak amacıyla eğitim programını ve çocukların gelişimini değerlendirebilme uygulamalarını kapsamaktadır (MEB, 2008).

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. YETERLİLİK KAVRAMI

Yeterlilik, bir işi ya da görevi etkili bir şekilde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken özellikleri ifade eden bir kavramken, bir görevi icra etmek ve görevin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmek için ihtiyaç duyulan yetenek, bilgi ve becerileri ifade etmek için de kullanılabilir (Şahin, 2004; Akt. Sapsağlam, 2009:15). Bir başka tanımda Tosun (2001:25) yeterliliği, öğretmenin her bir ana görev kapsamında işlem karakterinde, kendi içinde bütünlüğü olan, meslek içinde tekrarlanan, daha alt işlem basamaklarına ayrılabilen, başkaları ile bir araya gelerek farklı görevlerin yapılmasını sağlayan, süresi tam olarak belirlenemese de dakikalarla sınırlı bir zaman diliminde yapılabilen, gerektiğinde bir başkasına devredilebilir nitelikte olan, alt görevleri anlatacak biçimde belirlemiştir. Kara (2007:10) yeterliliği, insanın bir davranışı yapmak için gereken bilgi ve beceriyi kazanması olarak nitelendirirken, Yazıcı (2004:26), en yalın ifadeyle bir işi yapabilme gücü olarak tanımlamıştır.

Bireylerin bir işi başarıyla yapabilmelerinde etkili olan faktörlerden biri bireylerin o işi yapabilmeye ilgili sahip oldukları öz-yeterlilik düzeyleridir. Öz-yeterlilik kavramı ilk defa Bandura tarafından vurgulanmıştır. Bu kavram Bandura'nın ortaya attığı Sosyal Bilişsel Kuramın anahtar kavramlarından biridir. Yeterliliği öz-yeterlilikten ayıran Bandura öz-yeterlilik kavramını, davranışların oluşmasında etkili olan bir nitelik ve "bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısı" olarak tanımlamaktadır (Bandura, 1997; Kear, 2000; Zimmerman, 1995; Akt. Ekici, 2005:87).

Bandura'ya göre, öz-yeterlilik inancı, birbiri ile etkileşim hâlinde olan başlıca dört bilgi kaynağına dayandırılmaktadır (Bandura, 1977, 1994; Yavuzer ve Koç, 2002; Akt. Ay, 2007:36). Bunlar:

1. Performans Başarıları (Yapılan İşler ve Erişilen Hedefler): Bireyin giriştiği işlerde gösterdiği başarı onun daha sonra benzer işlerde başarılı olacağına göstergesidir.

Dolayısıyla yaşanan başarı ödül etkisi yapmakta ve bireyi gelecekte de benzer davranışlara güdülemektedir.

2. *Dolaylı Yaşantılar (Başkalarının Deneyimleri)*: Pek çok beklenti diğer kişilerin deneyimlerinden kaynaklanır. Başka kişilerin başarılarını gözlemek, kişinin başarılı olabileceği beklentisine girmesini sağlayabilir.

3. *Sözel İkna*: Bir davranışın başarıyla yapılabileceğine ilişkin teşvik ve öğütlerle bireyin cesaretlendirilmesi, öz-yeterlilik beklentilerinin değişmesine neden olabilir.

4. *Duygusal Durum*: Bireyin davranışa girişeceği sırada bedensel ve duygusal olarak iyi durumda olması girişimde bulunma olasılığını artırır.

Bu kaynaklardan en etkili olanı bireyin bizzat yaşadığı deneyimlerdir. Öz-yeterlilik inançları insanların kendileri için belirledikleri amaçları, bu amaçlara ulaşmak için ne kadar çaba harcayacaklarını, amaçlarına ulaşmak için karşılaştıkları güçlüklerle ne kadar süre yüz yüze kalabileceklerini ve başarısızlık karşısındaki tepkilerini etkilemektedir.

Tüm iş ve meslek alanında görevli olan bireylerin belirli yeterliliklere sahip olması beklenir. Yeterli insan, başarılı insan demektir. Yani, işinde başarıya ulaşmak isteyen biri mesleğinin gereğini yapar, kendini de zaman içinde sürekli yenileyerek daha ilerlemeye çalışırsa daha iyi özelliklere sahip başarılı bir insan olacaktır (Yazıcı, 2004:29).

Birey ve toplumların gelişmesinde en önemli faktör, eğitimidir. Bu alanda uğraş veren öğretmenler ise, öğrencilerin davranışlarını değiştiren ve geliştiren kişiler olarak, eğitim sisteminin vazgeçilmez unsurlarıdır. Bir eğitim sisteminin başarısı, o sistemi hayata geçirip, uygulayacak olan öğretmenin başarısından ayrı tutulamaz. Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlilikleri yerine getirmeleri, onların iyi eğitim almalarının yanı sıra, bu görev ve sorumlulukları yerine getirebileceklerine olan inançları ile de yakından ilgilidir (Ay, 2007: 36).

Öğretmen öz-yeterliliği, öğretmenlerin öğrenme ve öğretme sürecini başarılı bir şekilde uygulayabilmeleri ve öğrenci davranışlarını değiştirebilmeleri için gereken yeterlilikleri hakkındaki inançları olarak tanımlanabilir (Şahin, 2010:26). Tschannen-Moran, Hoy, & Hoy'e göre öz yeterlilik konusunda yapılan araştırmalar göstermektedir ki, öğretmenin öz-yeterliliğini algılama düzeyi, onun sınıftaki

performansı ile ilişkilidir. Güçlü bir öz-yeterlilik duygusu oluşturabilmek için, eğitim kariyeri süresince yüksek motivasyon, büyük çaba, kalıcılık ve esneklik üzerine yoğunlaşmalıdır (Komlodi, 2007:17).

2.2. ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ

Eğitim; toplumsal bir sistem olarak ele alındığında bu sistemin başlıca öğelerini, öğrenci, öğretmen, eğitim programı, eğitim uzmanları, yöneticiler, fiziksel ve finansal kaynaklar oluşturmaktadır. Bunlar içinde öğretmen, en temel öğedir. Eğitimin niteliği ve kalitesi de büyük ölçüde öğretmenlerin niteliği ile doğru orantılıdır (Sapsağlam, 2009:16). Bu açıdan öğretmenlik, bir takım yeterliliklere sahip olmayı ve uzmanlığı gerektiren bir meslektir. Öğretmenlik mesleği yeterlilikleri, bu mesleği etkili ve verimli bir biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumları içerir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu öğretmenliği; *genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyonla sağlanan özel bir ihtisas mesleği* olarak tanımlamaktadır (Koç, 2010:107). Buna bağlı olarak devletin öğretmenlerden temel beklentisi, “Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifade etmekle yükümlüdürler” biçiminde özetlenmiştir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005/2:210).

Ataunal (2003:62), öğretmenin eğitim sürecindeki görevlerini aşağıdaki şekilde özetlemiştir;

- Milli eğitimin genel amaçlarını benimsemiş, davranış haline getirmek ve bunları her zaman her yerde dile getirmek
- Alanında yetkin olmak, öğrencilerine karşı adil olmak gibi öğretmenlik davranışlarını kazanmış olmak
- Belli öğrenme durumlarını belli hedef davranışlar doğrultusunda biçimlendirebilmek
- Konulara uygun öğretim yöntem ve tekniklerini seçip uygulayabilmek
- Öğrencilerini her çeşit eğitim etkinliğine güdüleyebilmek
- Öğrencilere öğrenmeyi ve araştırmayı öğretmek
- Toplumsal değerleri koruyup geliştirmek
- Güçlükleri tanımak için çaba harcamak ve bunların aşılmasını sağlamak

- Her ortamda insan ilişkilerinin geliştirilmesine örnek olmak
- Öğrencilerin ders ve meslek seçiminin yanı sıra önlerine çıkan seçeneklerde onlara danışmanlık yapmak
- Okuma, öğrenme, araştırma ve kaynak yaratmada öncü ve örnek olmak
- Çevreye ve sorunların çözümüne duyarlı olmak
- Çalışmalarıyla eğitim alanında düşünce üretmek ve yaymak.

Öğretmenin bu görevleri etkili bir biçimde yerine getirmesinin yanı sıra öğrencinin okulda başarılı olmasını sağlayacak bir diğer etmen öğretmenin kişisel özellikleridir. Bu kişisel özellikler, hoşgörülü ve sabırlı olma; açık fikirli esnek ve uyarlayıcı olma; sevecen, anlayışlı ve esprili olma; öğrenciyi cesaretlendirici ve destekleyici olma biçiminde sıralanabilir (Erden, 1998:46). Ayrıca Brophy ve Alleman (1991) de, öğretmenin cana yakın olmasının, heves ve coşku dolu olmasının, değişim ve gelişim taraftarı olmasının, insancıl olmasının, düşünen ve düşüncelerini yansıtan kişiler olmasının etkili öğretmenliğin vazgeçilmez öğelerinden olduklarını söylemektedir (Akt.Şahin, 2011:240).

Öğretmenlerin artan sorumlulukları sahip olması gereken yeterlilikleri de değiştirmektedir. Öğretmen yeterliklerinin düzeyi, öğrencinin öğrenmesini etkileyecektir. Öğretmen ne kadar yeterli ise öğrenci öğrenmeleri ve öğrenmelerin kalıcılığı da o kadar artacaktır (Karacaaoğlu, 2008:71).

Öğretmen yeterlikleri değerlendirildiğinde bir öğretmenin sahip olması gereken yeterlik alanları şu şekilde özetlenmiştir (TED, 2009:10);

- Öğretmenlerin öğretme öğrenme sürecinde öğretim programları ve konu alanını çok iyi bilmesi ve anlaması
- Öğretimi planlaması ve uygulama
- Öğretimin etkililiğini ve öğrenci gelişimini izleme ve değerlendirme
- Öğretim sürecini ve öğrenci davranışlarını yönetme
- Öğretimi öğrenci özelliklerine göre uyarlama
- Bilişim teknolojilerini etkili bir biçimde kullanma
- Öğretme-öğrenme ortamında etkili bir iletişim sağlayabilme
- Bireysel ve mesleki gelişimi planlama ve gerçekleştirme

- Diğer öğretmenler, veliler ve okul çalışanları ile işbirliği içinde çalışabilme
- Etik kurallar çerçevesinde, sorumlu ve eleştirel davranabilme

Bu yeterlik alanları doğrultusunda, Milli Eğitim Bakanlığı, Millî Eğitim hedeflerinin desteklenmesine katkı sağlamak, ulusal iş birliği ve bilgi paylaşımını daha etkin olarak gerçekleştirmek, öğretmenlerin niteliği ve kalitesi için kıyaslama, karşılaştırma yapılabilecek bir yapı / sistem oluşturmak, öğretmenlik mesleğinin statüsü ve kalitesi açısından toplumsal beklentilerde tutarlılık oluşturmak, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde esas alınacak açık, anlaşılır ve güvenilir bir kaynak oluşturmak, ulusal düzeyde profesyonel öğretmenlik seviyesinin tartışılmasında kullanılacak ortak terim ve tanımlamaları içeren bir dil birliği sağlamak, öğretmenlerin bilgi, beceri, tutum ve değerlerini tanımlayarak, toplum tarafından fark edilmesini ve toplumun gözünde statülerinin yükseltilmesini sağlamak, öğrencilerin “öğrenmeyi öğrenmesi” için fırsatlar sağlamak, öğretmenlerin görevlerini şeffaflaştırarak veliler ve toplum için kalite güvencesini oluşturmak gibi pek çok amacın gerçekleştirilmesi için 2007 yılında MEB ve üniversite temsilcilerinden oluşan “Öğretmen Yeterlikleri Komisyonu” tarafından öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerini belirlemiş ve eğitim fakültelerinden bu niteliklere uygun öğretmen adayı yetiştirilmesini talep etmiştir (MEB, 2008).

2.3. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ GENEL YETERLİKLERİ

Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken genel bilgi, beceri ve tutumlardır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri 6 yeterlik alanı, 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesinden oluşmaktadır.

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri aşağıdaki yeterlik alanlarından oluşmuştur:

A-Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim, öğretmen, öğrencileri birey olarak görür, değer verir. Öğrencilerin sosyal ve kültürel farklılıklarını, yaptıklarını ve ilgilerini dikkate alarak en yüksek düzeyde öğrenmeleri ve gelişimleri için çaba harcar.

Öğrencilerinde geliştirmek istediği kişilik özelliklerini kendi davranışlarında gösterir. Diğer öğretmen, yönetici ve uzmanları başarılı deneyimlerinden yararlanır.

Öz değerlendirme yaparak değişim ve sürekli gelişim için çaba harcar. Yeni bilgi ve fikirlere açıktır, kendisini ve kurumu geliştirmede etkin rol oynar. Mesleği ile ilgili mevzuatı (yasa, yönetmelik, genelge v. b.) izleyerek bunlara uygun davranır.

B-Öğrenciyi Tanıma yeterlik alanında ise, öğretmen, öğrencinin tüm özelliklerini, ilgi, istek ve ihtiyaçlarını bilir, geldiği ailenin ve çevrenin sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerini tanır.

C-Öğrenme ve Öğretme Sürecinde ise, öğretmen, öğretme ve öğrenme süreçlerini planlar, uygular ve yönetir. Öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımını sağlar.

D-Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme yeterlik alanında ise öğretmen, öğrencilerin gelişim ve öğrenmelerini değerlendirir. Öğrencilerin kendilerini ve diğer öğrencileri değerlendirmelerini sağlar. Ölçme sonuçlarını daha iyi bir öğretim için kullanılır; sonuçları öğrenci, veli, yöneticiler ve öğretmenlerle paylaşır.

E-Okul-Aile ve Toplum İlişkilerinde ise öğretmen, okulun bulunduğu çevrenin doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerini tanır. Aileleri ve toplumu eğitim sürecine ve okulun gelişimi ile ilgili çalışmalara katılmaları yönünde teşvik eder.

F-Program ve İçerik Bilgisi yeterlik alanında öğretmen, Türk Milli Eğitim Sisteminin dayandığı temel değer ve ilkeler ile özel alan öğretim programının yaklaşım, amaç, hedef, ilke ve tekniklerini bilir ve uygular (MEB, 2008).

Yukarıda belirtilen “öğretmen yeterlikleri”nin;

- Öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde,
- Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında,
- Öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde,
- Öğretmenlerin seçiminde,
- Öğretmenlerin iş başarılarının, performanslarının değerlendirilmesinde,
- Öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde kullanılması düşünülmektedir (MEB, 2008).

Nitelikli, üretken, bilime ve sanata değer veren, toplumsal değerleri özümsemiş bireyler yetiştirmek, öğretmen niteliklerine ve sahip olunan yeterliliklerin farkında olunmasına ve bunları sürekli olarak geliştirme çabasına bağlıdır. Eğitim öğretim sürecinin çok değişkenli ve karmaşık yapısı nedeniyle, öğretmenlerin gelişim alanlarını belirlemede güçlük çektikleri bilinmektedir. Bu değişkenler arasında öğretim programları, okulun fiziksel koşulları, öğrencilerin bireysel özellikleri ve en önemlisi öğretmenlerin farklı niteliklere sahip olmaları sayılabilir.

Öğretmenlerin kendi gelişim alanlarını belirleyip bu alanda gelişimini sağlamak için sahip olması gereken bilgi beceri ve tutumları içeren Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri ve ilköğretim kademesi öğretmenlerine yönelik Özel Alan Yeterlilikleri geliştirilmiştir. Bunlardan Özel Alan Yeterlilikleri, alanlara özgü olarak öğretmenlere gelişim hedefleri göstermek için hazırlanmıştır. Genel ve Özel Alan Yeterlilikleri bir bütün teşkil eder ve birlikte değerlendirilmeyi gerektirir (MEB, 2008).

2.4. OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ

Okul Öncesi Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri aşağıdaki yeterlik alanları ve yeterliklerden oluşmaktadır (MEB, 2008) ;

- 1) Gelişim Alanları
  - a) Gelişim alanlarını desteklemek için eğitim sürecini planlayabilme
  - b) Eğitim ortamını düzenleyebilme
  - c) Materyal seçebilme, kullanabilme ve hazırlayabilme
  - d) Eğitim faaliyetlerini yürütebilme
- 2) Ailelerle İletişim, Aile Katılımı ve Aile Eğitimi
  - a) Ailelerle iletişim kurabilme ve aile katılımını sağlayabilme
  - b) Aile eğitimi etkinliklerini yürütebilme
- 3) Değerlendirme
  - a) Eğitim programını değerlendirebilme
  - b) Çocukların gelişimini değerlendirebilme

- 4) İletişim
  - a) Etkin dinleme becerisini geliştirebilme
  - b) Empati kurabilme becerisini geliştirebilme
  - c) Kendini söz, beden ve sanat yoluyla ifade edebilme becerisini geliştirebilme
  - d) Bilişim teknolojilerinin günlük yaşamda kullanımına ait farkındalık geliştirebilme
- 5) Yaratıcılık ve Estetik
  - a) Araştırma, keşfetme ve alternatif çözüm yolları üretme becerisini geliştirebilme
  - b) Özgün ürünler oluşturma becerisini geliştirebilme
  - c) Estetik anlayışı ve seçicilik becerilerini geliştirebilme
- 6) Okul ve Toplumla İşbirliği Yapma
  - a) Çocukların, ulusal bayram ve törenlerin anlam ve öneminin farkına varmalarını ve katılımlarını sağlayabilme
  - b) Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme
  - c) Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde toplumla işbirliği yapabilme
- 7) Mesleki Gelişimi Sağlama
  - a) Mesleki gelişimini belirleyebilme

Aşağıda sözü edilen yeterlik alanlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir;

2.4.1. Gelişim Alanları

Araştırmada ölçme aracına dahil edilen yeterlik alanlarından biri olan “gelişim alanları” yeterlik alanı, 3-6 yaş çocuğunun psikomotor, sosyal-duygusal, dil, bilişsel alan ve öz bakım becerilerinin gelişimini her yönden olabilecek en üst düzeye çıkarabilmek için gerekli becerileri kapsamaktadır (MEB, 2008).

Gelişim, çok yönlü, karmaşık bir süreçtir. Bu sürecin sağlıklı olarak devam etmesini sağlamak için öncelikle gelişimin tüm yönlerinin betimlenmesi, tanınması gerekmektedir. Bu betimlemeyi ve incelemeyi kolaylaştırmak için psikologlar, gelişimi, kendi içinde belli özellikler bakımından bütünlük taşıyan ve birbiriyle de etkileşim halinde bulunan gelişim alanlarına ve dönemlerine ayırmışlardır (Senemoğlu, 2009:18).

Çocuğun gelişim alanları ve bu alanların özelliklerinin dikkate alınması, onun bulunduğu düzeyden üst düzeye çıkması için temel oluşturur. Okul öncesi dönemde gelişim özelliklerinden yararlanılarak nelere dikkat edileceği Genç (2004:46) tarafından aşağıdaki şekilde açıklanmıştır;

- Çocuğun kalıtımla getirdiği kapasitesi iyi tanınmalı, olgunluk düzeyi ve hazır oluşuna göre olabileceği en iyi düzeye getirilmelidir.
- Çocuk, okul öncesi dönemde çok hareketlidir. Bu hareketliliği bağımsızlığı kazanmasında ve diğer yönlerden gelişimi için önemli girişimlerdir. Bu nedenle çocuğa hareket olanağı sağlanmalıdır.
- Çocuk doğumdan itibaren sevgi ve ilgiye gereksinim duyduğundan, bütün ilişkilerde sevgi ve ilgi temel yaklaşım olmalıdır.
- Çocuk, yakınındakilerin tutarlı ve adil davranışlarına güvenmek ister. Bu yüzden ilişkiler ana-baba, öğretmen ve çocuk arasında tutarlı şekilde sürdürülmeli ve çocuğun haklarını gözetilen bir yol izlenmelidir.
- Çocuk, bir çok beceriyi hızla kazanarak 5-6 yaşında büyük bir aşama kaydeder. Ancak, çocuktan gene de yetişkin gibi davranması beklenmemelidir.
- Tehlikeli durumları yeterince kavrayacak düzeyde değildir. Evde ve okulda her türlü güvenlik önlemleri alınmalı, çocuk sınırlandırılmadan yetişkin gözetiminde bulundurulmalıdır.
- Çocuk doğduğu günden itibaren öğrenme ihtiyacı içindedir. Bütün duyarlarını kullanarak ve öğrenmeye etkin katılarak deneyim kazanabilir.
- Oyun çocuğun doğal öğrenme yoludur. Bu nedenle çocuk oyun oynamaktan alıkonulmamalıdır.
- Çocuk bir gelişim döneminden diğerine geçtiğinde geri dönmüşler olabilir. Bu gibi durumlar, çok uzun süreli ve yoğun değilse normal karşılanmalıdır.
- Çocuk, beğenilmek ve övülmekten hoşlanır. Bu onların olumlu benlik gelişimi için önemlidir. Hataları yerine başarıları görülmeli, suçlayıcı ve cezacı bir tutum sergilenmemelidir.
- Sosyal kuralları anlamaları, akılda tutmaları ve uymaları güçtür. Kurallar birlikte uygulanarak ve olumlu model olunarak benimsetilmelidir.

Öğretmenler için gelişimin doğasını bilmek çok önemlidir. Öğretmenin eğitim sürecindeki rolü şu üç aşamada gerçekleşir;

- 1) Öğrencilere kazandırılacak yeni davranışların, oluşturulacak davranış değişikliklerinin saptanması (hedefler)
- 2) Bu davranışları kazandırmak için gerekli eğitim yaşantılarının planlanması, öğrenme ortamının düzenlenmesi, yöntem ve tekniklerin seçilip araç-gereçlerin hazırlanması ve uygulanması (öğrenme yaşantıları)
- 3) Hedeflere ulaşılma derecesinin saptanması (değerlendirme)

Bu aşamalarda yapılacak her türlü planlama ve uygulamada öğrencilerin gelişim özellikleri temel alınır. Çünkü hedef davranışların öğrencilerin gelişim düzeyine uygun olarak belirlenmesi, öğrenme yaşantılarının bireysel ayrılıklara göre hazırlanıp çeşitlenmesi ve değerlendirme yaklaşımlarının öğrencilerin gelişim özelliklerine seçilmesi gerekir. Ayrıca öğrenci gelişim özelliklerini bilmek sınıf yönetimi açısından da oldukça önemlidir. İstenmeyen öğrenci davranışlarını eğitimsel yollarla gidermek, sınıfta olumlu disiplin sağlamak ve olumsuz davranışlar nedeniyle öğrenme-öğretme ortamının etkililiğini azaltmamak için öğretmenlerin öğrenci gelişim özelliklerini bilerek sınıf yönetimi açısından uygun tedbirler alması gerekir (Aydın, 2002: 47-78).

2.4.2. Ailelerle İletişim, Aile Katılımı ve Aile Eğitimi

Bu yeterlilik alanı, ailelerle iletişim kurabilme, aile katılımını sağlayabilme ve aile eğitimi etkinliklerini yürütebilme uygulamalarını kapsamaktadır (MEB, 2008).

Anne-baba uzman ya da okul ortaklığı; anne-babaya konuya özgü becerilerin öğretilmesi, sosyal ve duygusal destek verilmesi, anne-baba ve profesyoneller arasında bilgi alışverişi, anne-babanın bir gruba katılması, uygun anne-baba-çocuk ilişkilerinin geliştirilmesi ve anne-babaya toplumsal kaynaklara ulaşmalarında yardımcı olmak gibi pek çok değişik biçimde tanımlanmıştır (White, Taylor ve Moss, 1992, Akt. Keçeli-Kaysılı, 2008: 70-71).

Zigarelli (1996), yaptığı araştırmada etkili okulu oluşturan altı temel özellik belirtmiştir. Bunlar; nitelikli öğretmen, öğretmenin katılımı ve memnuniyeti, okul yöneticisinin liderlik özelliği ve iletişimi, güçlü okul kültürü, okul yönetiminin pozitif

ilişkileri ve yüksek aile katılımı olarak belirtmiştir. Zigarelli'ye göre ailenin okula katılımı, öğrencinin başarısını artırmaktadır. Aileler tarafından yapılan gönüllü etkinliklerin öğrenci performansını geliştireceği vurgulanmaktadır (Teyfur, 2008:108).

Okul öncesi eğitim programları ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, aileler tarafından desteklenmediği sürece etkili olamamaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda kalıcı davranış değişikliklerinin gerçekleşebilmesi, programda planlanan öğrenme yaşantılarının ailede sürdürülmesi ile mümkündür (Aral vd., 2002:170).

Anne-baba ve öğretmenler, çocuklara elverişli bir öğrenme ortamı yaratabilmek için ortak bir çaba göstermelidirler. Çocuğun evde oluşan ilk öğrenme deneyimleri, okuldaki öğrenme girişimlerine destek sağlayarak, öğretmenin sınıf içi uygulamalardaki başarı şansını yükseltir. Bu yüzden öğretmenlerin çocuğun aile ortamlarını iyi değerlendirmeleri ve onun daha iyi eğitimine olanak hazırlamak amacıyla aile sorumlularıyla iletişim kurmaları önemlidir (Burns, Roe ve Ross,1992, Akt.Çelenk, 2003:30).

Okul öncesi eğitimde de aile katılımını öğretmen objektif bir bakış açısı ile kabul etmelidir. Çünkü okul öncesi eğitim ne kadar önemli ise bunun paralelinde aile sorumluluğu giderek artmaktadır. Poyraz (2003:101), ailenin okul öncesi eğitime katkısının faydalarını aşağıdaki şekilde sıralamıştır;

- Anne-babanın kuruma olan güvenini sağlar.
- Aile çocuğunun çeşitli öğrenmelerini gördükçe bundan dolayı mutlu olur.
- Aile çocuğunun gelişim alanları hakkında bilgi edinir.
- Bazı zamanlarda ailenin özel ilgileri, becerileri okul öncesi etkinlikleri içinde faydalı bir şekilde yer alabilir.
- Aileler okulda öğrenilenlerin evde devamında çok bilinçli davranırlar ve çocuğun evdeki öğrenme ortamını hazırlarlar.

2.4.3. Değerlendirme

Araştırmada ölçme aracına dahil edilen yeterlik alanlarından biri olan “değerlendirme” yeterlik alanı, çocukların gelişimini desteklemek ve eğitimin

kalıcılığını sağlamak amacıyla eğitim programını ve çocukların gelişimini değerlendirebilme uygulamalarını kapsamaktadır (MEB, 2008).

Öğretim tasarım sürecindeki bütün etkinlikler kuram, araştırma ve belirli varsayımlara dayanmaktadır. Yapılan çalışmalar, öğrencilerin belirlenen öğretim amaçlarını kazanmalarını sağlayacağı varsayılan öğretim programını geliştirmektir. Bu nedenle geliştirilen öğretim programının istendik amaçları kazandıracak nitelikte olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Öğretim programının değerlendirilmesi iki amaca hizmet eder;

- 1) Geliştirilen öğretim plan ve materyallerinin, varsa aksayan yönlerini tespit ederek gerekli düzeltmelerin yapılmasına imkân sağlamak
- 2) Öğretimin bütün olarak etkililiğini belirlemek (Yalın, 2003:212).

Okul öncesi eğitimde değerlendirme, programı uygulayan öğretmenlere, yöneticilere ve anne-babalara, çocukları daha etkin bir şekilde tanıma ve destekleme konusunda yararlar sağlamaktadır. Okul öncesi eğitimde çocukları tanıma ve değerlendirme çocuk grupları hakkında sayısal bilgi toplama, okul öncesi eğitim kurumlarındaki diğer çocuklara veya ulusal normlara göre çocuğun durumunu belirleyerek bireysel farklılıkları ölçme, bireydeki güçlü ve güçsüz özellikleri değerlendirme yani kısaca çocuğu daha iyi anlayabilme konusunda eğitimciye yardımcı olmaktadır (Can Gül, 2009: 24).

2.4.4. İletişim

Bu yeterlik alanı, etkili dinleme, empati kurma, kendini ifade etme ve bilişim teknolojilerini kullanabilme yoluyla etkili iletişim kurabilme becerilerini kapsamaktadır (MEB, 2008).

Sınıf içi öğretme ve öğrenme durumları ve süreçleri planlama aşamasından değerlendirme aşamasına kadar, gerçekleştirilen sınıf yönetimi etkinlikleri ve sistem anlayışı çerçevesinde sürekli dönüt alınan bilgi işlem basamağı olarak ta belirtilebilir. İşte bütün bu süreçlerin öğrenme adına belirlenen davranışsal becerilerin kazandırılmasındaki başarıları merkezi değişken ve dinamik değer olan iletişim becerilerine bağlıdır. Sınıf ortamında zamanın ve öğrenmenin demokratik ve danışman merkezli sınıf yönetimi anlayışıyla yönetilebilmesi için öğrencilerle bire bir iletişim

kurulması ve mutlaka gönderilen iletiye karşılık bir dönütün alınması gerekir. Sınıf içerisinde öğrenme ve öğretme etkinliklerini sabote edebilecek herhangi bir olumsuz durumun çözümü de böyle sağlıklı bir ilişkinin var olmasına bağlıdır (Engin ve Aydın, 2007:6).

Öğretmenin öğrencilerle iletişim kurma şekli onun kişiliğinin ve profesyonelliğinin ayırt edici bir özelliğidir. Bu, öğretmenin öğretim biçiminin öğrencilerin tanıyabileceği, görünür bir kanıttır. Öğretmen öğretme hedeflerini aslında iletişim yoluyla fark eder. Yani iletişimin yönü öğretimin niteliğini belirler (Sünbül, 2003:264).

Anlaşıldığı üzere, etkili iletişim becerileri, öğretmenin mesleki ve kişisel özellikleri açısından önemli bir yere sahiptir. Öğrenme süreci en genel anlamda bir iletişim sürecidir. Bu süreçte, mesaj alışverişinin anlamlı olması, öğretmenin yeterlilikleri ile ilgilidir. Sınıf-içi iletişimin niteliği, öğrencilerin kişilik gelişimleri ve başarılarını etkileyen önemli bir unsurdur (Baykara Pehlivan, 2005:17).

2.4.5. Yaratıcılık ve Estetik

Bu yeterlik alanı, araştırma-keşfetme ve alternatif çözüm yolları üretme, özgün ürünler oluşturma, estetik farkındalık ve seçicilik becerilerini geliştirebilme uygulamalarını kapsamaktadır (MEB, 2008).

Yaratıcılığın gelişmesinde öğretmenin eğitim düzeyi ve kişiliği çok önemlidir. Çocuğun günlük yaşamının büyük bir kısmını birlikte geçirdiği ve onun eğitiminden sorumlu kişi olarak öğretmen bu konuda eğitilmiştir ve istenen bazı davranışlara sahiptir. Okul öncesi eğitim, çocuğu merkeze alan bir eğitim sistemidir. Öğretmenin bu durumda gereken rehberliği yapabilmesi gerekir (Şener ve Yıldız, 2003:31).

2.4.6. Okul ve Toplumla İşbirliği Yapma

Bu alan, okul öncesi öğretim sürecini desteklemek amacıyla, ailelerle iş birliği yapma, toplumsal liderlik, okulun kültür ve öğrenme merkezi olması, okuldaki tören ve organizasyonlara yönelik uygulamaları kapsamaktadır (MEB, 2008).

2.4.7. Mesleki Gelişimi Sağlama

Bu yeterlik alanı, çocukların gelişimi desteklemek ve eğitimin kalıcılığını sağlamak amacıyla mesleki gelişimini sağlayabilme uygulamalarını kapsamaktadır (MEB, 2008).

2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Korkmaz (2011), öğretmen adaylarının öğretim materyallerinden yararlanmaya dönük öz-yeterlilik algılarını belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Betimsel bir araştırma olan çalışmada veriler, öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersini almış olan eğitim fakültesi öğrencilerine, literatür taraması ve araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğretim Materyallerinden Yararlanma Öz-Yeterlilik Ölçeği” ve Kişisel Bilgi Formu uygulanarak elde edilmiştir. Öğretim Materyallerinden Yararlanma Öz-Yeterlilik Ölçeği’nden elde edilen verilere ilişkin araştırma bulguları, okul öncesi öğretmen adaylarının, Öğretim Materyallerinden Yararlanmaya Dönük Öz-Yeterlilik Algılarının diğer bölümlerdeki öğretmen adaylarına oranla en düşük ortalamaya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Öğretim Materyallerinden Yararlanma Öz-Yeterlilik Ölçeğinin faktörlerine ilişkin bulgulara bakıldığında da “İçerik”, “Kullanma” ve “Tasarım”dan oluşan toplam üç faktör açısından da, okul öncesi öğretmen adaylarının yeterlilik algılarının diğer bölümlerdeki öğretmen adaylarına oranla en düşük ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur.

Yine okul öncesi öğretmen adaylarının, özel alan yeterliliklerine ilişkin yapılan bir başka çalışmada (Ayık, Çiftçi ve Kök, 2011), okul öncesi öğretmen adaylarının MEB tarafından “Temel Eğitime Destek Projesi” kapsamında geliştirilen okul öncesi öğretmenliği özel alan yeterliliklerine ilişkin görüşleri değerlendirilmektedir. Araştırmada veri toplama formu olarak MEB tarafından okul öncesi öğretmenliği özel alan yeterlilikleri ve buna bağlı olarak A2 düzeyinde 62 performans göstergesinin dereceleme ölçeğine dönüştürülmesi ile elde edilen ölçek kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterliliklerinin 7 yeterlilik alanı olan “Gelişim Alanları, Ailelerle İletişim, Aile Katılımı ve Aile Eğitimi, Değerlendirme, İletişim, Yaratıcılık Ve Estetik, Okul Ve Toplumla İş Birliği Yapma, Mesleki Gelişimi Sağlama” alanlarındaki A2 düzeyindeki performans göstergelerine verdikleri cevaplara

göre “Gelişim Alanları” boyutunun en yüksek, “Ailelerle İletişim, Aile Katılımı ve Aile Eğitimi” boyutunun en düşük ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Sözü edilen araştırmada, öğretmen adaylarının performans göstergelerine katılımlarının büyük çoğunlukla 3 (Kararsızım) ile 4 (Katılıyorum) derecesi arasında yığıldığı görülmüştür. Okul öncesi öğretmen adaylarının, okul öncesi öğretmenliği özel alan yeterlilikleri hakkında görüşleri dikkate alındığında ise; *Ailelerle İletişim, Aile Katılımı ve Aile Eğitimi* ve *Mesleki Gelişimi Sağlama* yeterlik alanlarına ilişkin yeterlilik ortalamasının 4,00 ortalamasının altında kaldığı tespit edilmiştir. *Gelişim Alanları, Değerlendirme, İletişim, Yaratıcılık ve Estetik ile Okul ve Toplumla İş Birliği Yapma* yeterlik alanlarına ilişkin 4,00 ortalamasının üstünde olduğu tespit edilmiştir.

Bir başka araştırmada (Kesgin, 2006), okul öncesi eğitim öğretmenlerinin öz-yeterlilik düzeyleri ile problem çözme yaklaşımlarını kullanma düzeyleri arasındaki ilişki ve bu ilişkide rol oynayan çeşitli değişkenler belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Woolfolk ve Hoy (1990)’un özyeterlilik ölçeğinin araştırma için uygun olduğu düşünülen maddeleri Türkçe’ye uyarlanarak oluşturulan öz yeterlilik ölçeği kullanılmıştır. Ölçek okul öncesi öğretmenlerine uygulanmıştır. Ayrıca Heppner ve Petersen tarafından 1982 yılında geliştirilen “Problem Çözme Envanteri” araştırmadaki diğer veri toplama aracıdır. Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerin öz-yeterlilik düzeyi iki kritere göre değerlendirilmiştir. Kriter olarak ortalama alındığında ortalamasının altında kalan öğretmen sayısı 76 ve ortalamasının üstünde kalan öğretmen sayısı da 84 olarak bulunmuştur. Ortalamanın bir standart sapma altı ve üstü kriter olarak alındığında ise, ortalamanın bir standart sapma üstünde kalan öğretmen sayısı 39, ortalamanın bir standart sapma altında kalan öğretmen sayısı ise 30 olarak bulunmuştur. Buna göre, öz-yeterlilik inançları düzeyi ortalamasının üstünde olan okul öncesi öğretmenlerin sayısı diğerlerine göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın diğer bulgularında ise, öğretmenlerdeki öz yeterlilik düzeyi arttıkça, “düşünen”, değerlendirici, kendine güvenli, planlı yaklaşım”ı kullanma eğiliminin arttığı, öz-yeterlilik düzeyi düştükçe “düşünen, değerlendirici, kendine güvenli, planlı yaklaşım”ı kullanma eğiliminin düştüğü görülmüştür. Öz-yeterlilik düzeyinin çeşitli değişkenlerle ilişkisine bakıldığında ise aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

- Öğretmenin öz-yeterlilik düzeyinin medeni durumuna göre değişiklik göstermediği görülmüştür.
- Öğretmenin öz-yeterlilik düzeyi ile yaş arasında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir.
- Öğretmenin öz-yeterlilik düzeyi ile aylık gelir arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.
- Öğretmenin öz-yeterlilik düzeyinin öğretmenin çalıştığı okul türüne göre farklılık göstermediği görülmüştür.
- Öğretmenin öz-yeterlilik düzeyinin öğretmenin mezun olduğu bölüme göre değişiklik göstermediği tespit edilmiştir.
- Öğretmenin öz-yeterlilik düzeyi ile öğretmenin kıdem yılı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerin mesleki yeterlilik algılarının, tükenmişlik ve iş doyum düzeylerinin bazı değişkenlere (yaş, eğitim düzeyi, mesleki kıdem, gelir durumu, okul türü, eğitim verilen yaş grubu, sınıftaki öğrenci sayısı, okuldaki öğretmen sayısı ve okuldaki branş dersi sayısı) göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek, tükenmişlik, iş doyumunu ve mesleki yeterlilik algısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla betimsel bir araştırma (Teltik, 2009) yapılmıştır. Araştırmada veriler, anasınıflarında ve MEB'e bağlı bağımsız özel anaokullarında görev yapan anasınıfı öğretmenlerine "Kişisel Bilgi Formu, Minnesota İş Doyum Ölçeği, Maslach Tükenmişlik Envanteri ve Öğretmenlik Meslek Algısı Ölçeği" uygulanarak elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, mesleki yeterlilik algısı ölçeğinden alınan puanlar incelendiğinde yaş, gelir durumu, mesleki kıdem, okul türü, öğretmen sayısı, yaş grubu, branş sayısı ve öğrenci sayısı değişkenleri için anlamlı bir farklılık bulunmamışken, eğitim düzeyi değişkeni için ön lisans mezunu öğretmenlerin lisans mezunu öğretmenlere oranla daha yüksek mesleki yeterlilik düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda genel iş doyum düzeyi, içsel doyum düzeyi ve dışsal doyum düzeyi ile mesleki yeterlilik algısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Yani iş doyum düzeyi yüksek öğretmenlerin, yeterlilik algısı düzeyleri de yüksektir.

Şahin (2010) tarafından yapılan bir başka araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumları ve yeterlilik algıları incelenmiştir. Araştırmada “Kişisel Bilgi Formu”, Özgür (1994) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Ölçeği” ve Gibson ve Dembo (1984) tarafından geliştirilen, daha sonra Guskey ve Passaro (1994) tarafından yeniden gözden geçirilen ve Diken (2004) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan “Öğretmen Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama araçları, ilköğretim okullarının anasınıfları ve anaokullarında görev yapan okulöncesi eğitim öğretmenleri ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı olan özel kreş ve gündüz bakım evlerinde görev yapan okulöncesi öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, okul öncesi öğretmenleri kendilerini mesleki açıdan yeterli olarak algılamaktadırlar. Kendisini yetersiz algılayan hiç bir okul öncesi öğretmeni bulunmamaktadır. Sözü edilen araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin incelenen kişisel özelliklerinin hiç birisinin mesleki yeterlilik algılarını değiştirmedeği saptanmıştır. Yani; yaş, medeni durum, kıdem, çalışma süresi (yarım gün-tam gün), çalıştığı kurumun türü (resmi-özel), hizmet içi eğitim alma durumu, mezun olduğu lise türü, en son mezun olduğu okul ve sahip olduğu çocuk sayısı değişkenleri öğretmenlerin mesleki yeterlilik algılarını farklılaştırmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin yeterlilik algıları ile mesleğe yönelik tutumları anlamlı bir ilişki ortaya koymuştur. Bununla birlikte öğretmenlerin yeterlilik algıları, mesleğe yönelik tutumlarının yalnızca % 7'sini açıklamıştır.

Okulöncesi öğretmenlerinin sahip olmaları gereken yeterliliklere ne düzeyde sahip oldukları ve bu yeterliliklerin göreve, görev yapılan okul türüne ve mezun olunan okul türüne göre değişip değişmediği Karataş (2002) tarafından araştırılmıştır. Karşılaştırmalı türden ilişkisel tarama modelinde hazırlanan bu çalışmada veriler, Gökçe (1999) tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan “Öğretmen Yeterlilik Ölçeği”nin okul öncesi öğretmenlerine uygulanması ile toplanmıştır. Araştırmanın bulguları doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

- Okulöncesi öğretmenlerinin; çocuk gelişimi, sınıf içi iletişim, öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi, okul-aile işbirliği ve mesleki kişisel yeterliliklere yeterince sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Program geliştirme ve değerlendirme

alanına ilişkin yeterliliklere ise oldukça düşük düzeyde sahip oldukları görülmüştür.

- Resmi okullarda görev yapan öğretmenlerin, özel okullarda görev yapan öğretmenlere göre yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Okulöncesi öğretmenlerinin en düşük düzeyde sahip oldukları yeterliliklerin, eğitimde yeni teknolojilerden ve bilgisayardan yararlanma olduğu görülmüştür.

Bu araştırmaların yanı sıra Ellez, Girgin, Oğuz ve Özyılmaz Akamca'nın (2010) yapmış oldukları araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mesleki benlik saygıları ve eğitime öğretme öz yetkinliğine ilişkin inançları ve almış oldukları eğitime ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği, Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği, Eğitime ve Öğretme Öz yetkinliği Ölçeği ve Görüşme Formudur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, okul öncesi öğretmen adaylarının "Eğitime ve Öğretme Öz yetkinliği Ölçeği"nden almış oldukları puanlara bakıldığında, öz yetkinliklerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına genel olarak bakıldığında, öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı puanı ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında, mesleki benlik saygısı puanı ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin uyum boyutu arasında, özyetkinlik puanı ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin uyum ve değer özyetkinlik ölçeğinin değerlendirme boyutu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin uyum ve değer boyutları arasında; özyetkinlik ölçeğinin planlama boyutu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin uyum ve değer boyutları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Okul öncesi öğretmenliği mezunlarının şu an alanda hangi kurumlarda ve ne görevlerde çalıştıklarını saptamak ve mezun olduklarında sahip oldukları bilgi, beceri ve yeterlilikler ile iş yaşamlarında sahip oldukları yeterlilikleri karşılaştırmak amacıyla bir çalışma (Gönen, Koç, Üstün ve Yılmaz, 2010) yapılmıştır. Araştırma konusu için gerekli verileri toplamak amacıyla iki bölümden oluşan, araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Ölçekte bilgi, beceri ve yeterliliklerle ilgili maddeler

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri ve Okul Öncesi Öğretmeni Özel alan Yeterlilikleri kitapçıklarında yer alan yeterlilik alanı konularından oluşturulmuştur. Çalışma, Hacettepe Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalından mezun olan öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir. Araştırma elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların MEB genel öğretmenlik ve özel alan yeterliliklerine mezuniyet esnasında sahip olma düzeyi oldukça yüksektir. Tüm alanlar dikkate alındığında mezuniyet esnasında öğretmenlerin en yüksek düzeyde kendilerini yeterli hissettikleri alanın “öğrenciyi tanıma” alanı olduğu, en düşük düzeyde kendilerini yeterli hissettikleri alanın ise, “program ve içerik bilgisi alanı” olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenler mezuniyet esnasında “öğrenme ve gelişimi izleme ve değerlendirme” ile “aile ve toplumla işbirliği yapma”da alandakine göre daha yetersiz olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin tecrübeli (3 yıl ve üzeri tecrübe) ya da tecrübesiz (0 -3 yıl arası tecrübe) olmalarının yeterlilik düzeylerini etkilemediği ancak tecrübeli öğretmenlerin mezuniyet sırasında sahip olduklarını belirttikleri yeterlilik düzeylerinin tecrübesizlere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, örneklem ve veri toplama aracına yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin yeterlilik düzeylerini belirlemeye yönelik *tarama* modelinde betimsel bir çalışmadır.

Tarama (survey) modeli, var olan durumu aynen resmetmeyi esas alan bir araştırma modelidir (Karasar, 2007:34).

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni, Aydın il ve ilçe merkezlerinde görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Araştırmada olasılık temelli örnekleme yöntemlerinden küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Aydın il, ilçe ve köy resmi devlet okulları birer küme olarak kabul edilmiştir. Bu kümelere ulaşılabilirlik açısından il ve ilçe merkezlerindeki ilköğretim okulları tercih edilmiştir.

Olasılık temelli yöntemde “şey”lerin özellikleri her bireye eşit olarak dağıtılmıştır ve benzer özellikler gösterdiği varsayımı söz konusudur. Küme örnekleme yöntemi ise evrende doğal ya da farklı amaçlarla oluşturulmuş kendi içinde belirli açılardan benzer özellikler gösteren değişik grupların olması durumunda kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Böylece araştırmanın örnekleme, Aydın il ve ilçe merkezinde görev yapmakta olan 213 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma sürecinde örneklem grubunun 192 okul öncesi öğretmenine ulaşılarak ölçme aracı uygulanmıştır. Uygulanan ölçme araçlarından geriye dönen geçerli ölçme aracı sayısı 165 olmuştur (geriye dönüş oranı %85).

Ölçme aracında yer alan maddeler, okul öncesi öğretmenlerinin kendi yeterliliklerini değerlendirmeye yönelik olarak ifade edilmiştir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin yeterliliklerinin hangi düzeyde olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle örnekleme veliler, rehber öğretmenler ve okul müdürleri dahil edilmemiştir. Örnekleme dahil edilen bireylerin benzer özellik göstermeleri amaçlandığı için il ve ilçe merkezlerindeki resmi ilköğretim okulları okul öncesi öğretmenleri örnekleme dahil edilmiştir. Bunun sonucunda benzer durumlara genellenebilir nitelik sağlanmaya çalışılmıştır.

Aşağıda örneklem grubunu temsil eden il ve ilçe merkezlerinden seçilen okulların isimlerine yer verilmiştir;

AYDIN il merkezinde yer alan 28 İlköğretim Okulu:

Güzelhisar İlköğretim Okulu, Ilıcabaşı İlköğretim Okulu, Mustafa Kiriş İlköğretim Okulu, Ekrem Çifci İlköğretim Okulu, Halide Hatun İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu, 7 Eylül İlköğretim Okulu, Zafer İlköğretim Okulu, Ticaret Odası İlköğretim Okulu, Gazipaşa İlköğretim Okulu, Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu, 60.Yıl İlköğretim Okulu, 75.Yıl Vali Muharrem Göktaoğlu İlköğretim Okulu, Ahmet Şerife Sanlı İlköğretim Okulu, Avukat Cevat Aldemir İlköğretim Okulu, Doktor Fevzi-Mürüvet Uğuroğlu İlköğretim Okulu, Efeler İlköğretim Okulu, Hacı Celal Oto İlköğretim Okulu, Hacı Lütfiye Atay İlköğretim Okulu, İnönü İlköğretim Okulu, Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu, Nahit Mentеше İlköğretim Okulu, Osman Yozgatlı İlköğretim Okulu, Şehit Rıfat Tunçbilek İlköğretim Okulu, Yahya Kemal Beyatlı İlköğretim Okulu, Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu, Yörük Ali Efe İlköğretim Okulu, Yunus Emre İlköğretim Okulu

Nazilli ilçe merkezinde yer alan 21 İlköğretim Okulu:

Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu, Atatürk İlköğretim Okulu, Aydoğdu Adnan Menderes İlköğretim Okulu, Beşeylül İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Çapahaslan İlköğretim Okulu, Fatih İlköğretim Okulu, Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu, İstiklal İlköğretim Okulu, Koçlar İlköğretim Okulu, Müşerref Gündoğdu İlköğretim Okulu, Nahit Mentеше İlköğretim Okulu, Orhangazi İlköğretim Okulu, Recebbey İlköğretim Okulu, Süleyman Efendi İlköğretim Okulu, Sümer İlköğretim

Okulu, Şehitler İlköğretim Okulu, Turan İlköğretim Okulu, Vakıfbank İlköğretim Okulu, Yavuz Selim İlköğretim Okulu, Zafer İlköğretim Okulu

Çine ilçe merkezinde yer alan 7 İlköğretim Okulu:

Atatürk İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Feride Raşit Kalkan İlköğretim Okulu, Fevzipaşa Sevim Kalkan İlköğretim Okulu, Hüseyin Özkan İlköğretim Okulu, Mustafa Türkoğlu İlköğretim Okulu, Namık Kemal İlköğretim Okulu

Germencik ilçe merkezinde yer alan 5 İlköğretim Okulu:

Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu, Himmet Çondur Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Hürriyet İlköğretim Okulu, Şehit Cafer İlköğretim Okulu, Yedieylül İlköğretim Okulu

İncirliova ilçe merkezinde yer alan 5 İlköğretim Okulu:

50. Yıl İlköğretim Okulu, Doktor Reşit Galip İlköğretim Okulu, Hürmüs Ayaydın İlköğretim Okulu, Hürriyet İlköğretim Okulu, İzzet Ayaydın Ali Sarıyörük İlköğretim Okulu

Koçarlı ilçe merkezinde yer alan 2 İlköğretim Okulu:

Adnan Menderes İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu

Köşk ilçe merkezinde yer alan 3 İlköğretim Okulu:

100.Yıl Atatürk İlköğretim Okulu, Adnan Menderes İlköğretim Okulu, Altı Eylül İlköğretim Okulu

Kuşadası ilçe merkezinde yer alan 10 İlköğretim Okulu:

Atatürk İlköğretim Okulu, Bel-Kent İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Çakabey İlköğretim Okulu, İbrahim Zeki Emgin İlköğretim Okulu, Kuşadası İlköğretim Okulu, Nermin Metin Akar İlköğretim Okulu, Pakize Kamil Çağlayan İlköğretim Okulu, Rahime Bilici İlköğretim Okulu, Yedieylül İlköğretim Okulu

Söke ilçe merkezinde yer alan 15 İlköğretim Okulu:

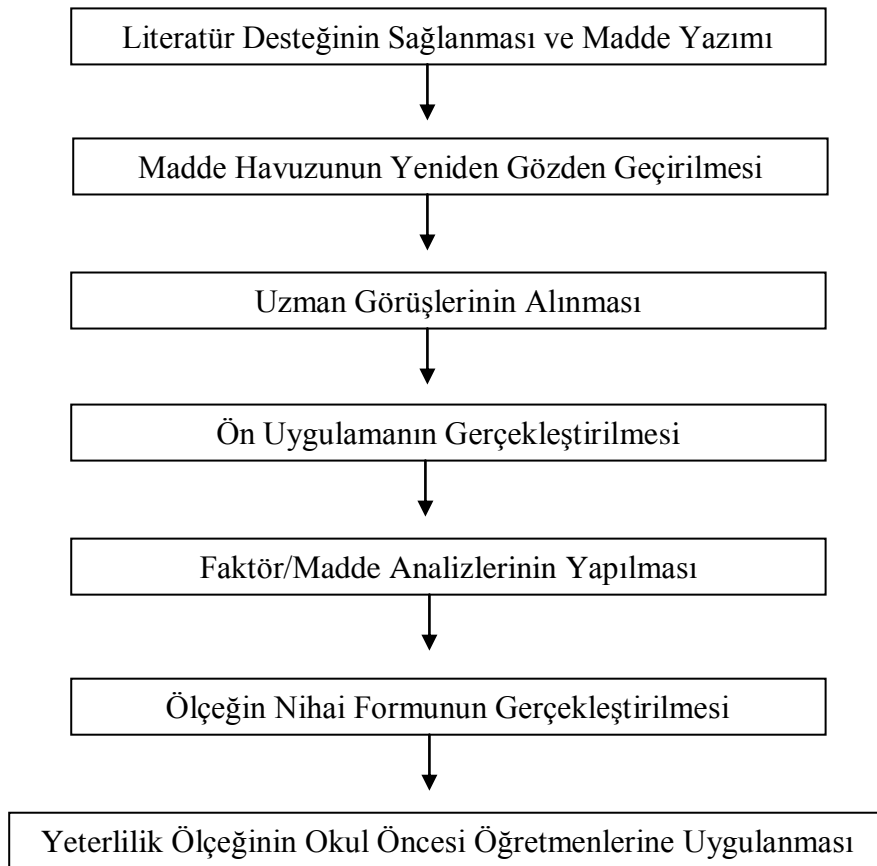
Ali Rıza Efendi İlköğretim Okulu, Batı Söke Çimento İlköğretim Okulu, Behiye Hanım İlköğretim Okulu, Çeltikçi İlköğretim Okulu, Fatih İlköğretim Okulu, Felekşan Fırat İlköğretim Okulu, Fevzipaşa İlköğretim Okulu, Hacıkazımoğlu İlköğretim Okulu, Kocagözoğlu İlköğretim Okulu, Öğretmen Nebahat Alpan İlköğretim Okulu, Sadullah

Kuşada İlköğretim Okulu, Seyda Fırat İlköğretim Okulu, Sıdika İlköğretim Okulu, Söke Atatürk İlköğretim Okulu, Vakıfbank İlköğretim Okulu

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır.

Yeterlilik ölçekleri, bir iş veya meslekte çalışan ya da çalışacak olan bireylerin söz konusu meslek ile ilgili yeterliliklerini tespit etmek ve buna göre değerlendirme yapmak amacıyla kullanılmaktadır. Bu değerlendirmelerin yapılabilmesi için kullanılan ya da kullanılacak olan ölçeklerin bilimsel dayanağının olması dolayısı ile geçerli ve güvenilir bir araç olması gerekmektedir. Bu nedenlerle, araştırmada kullanılan “Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği”nin bilimsel niteliğini artırmak ve sistem bütünlüğünü sağlamak amacıyla sözü edilen ölçme aracının geliştirilme aşamaları aşağıdaki akış şemasında detaylandırılmıştır;

3.3.1. Literatür Desteğinin Sağlanması ve Madde Yazımı Süreci

Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeğinin maddelerinin dayanağını Milli Eğitim Bakanlığı'nın Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında hazırladığı "öğretmen yeterlikleri" çalışmasından Okul Öncesi Öğretmenliği Özel Alan Yeterlik alanlarında yer alan performans göstergeleri oluşturmaktadır. Bu performans göstergeleri yedi (7) ayrı yeterlilik alanından oluşmaktadır. Bu yeterlik alanları, Gelişim Alanları, Ailelerle İletişim, Aile Katılımı ve Aile Eğitimi, Değerlendirme, İletişim, Yaratıcılık ve Estetik, Okul ve Toplumla İş Birliği Yapma, Mesleki Gelişimi Sağlama olarak ifade edilmiştir.

Bu araştırmada, sözü edilen yeterlik alanlarından "Gelişim Alanları" ve "Değerlendirme" yeterlik alanları dikkate alınmıştır. Bu iki yeterlik alanında ise toplam altı (6) ayrı yeterlik basamağı yazılmış ve her basamak için ise A1, A2 ve A3 düzeyinde performans göstergeleri yer almıştır. A1, A2 ve A3 düzeyleri MEB (2008) tarafından aşağıdaki şekilde açıklanmıştır;

A1 düzeyi: Öğretmenin öğretim programına ilişkin uygulamalarındaki farkındalığı ile öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olduğu temel bilgi, beceri ve tutumları gösteren performans göstergelerini içerir.

A2 düzeyi: Öğretmenin A1 düzeyindeki bilgi ve farkındalığının yanı sıra, öğretim sürecindeki uygulamalarında edindiği mesleki deneyimlerle programın gereğini yerine getirdiği, uygulamalarını çeşitlendirdiği, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate aldığı performans göstergelerini içerir.

A3 düzeyi: Öğretmenin A2 düzeyinde geliştirdiği uygulamalarını, öğretimin farklı değişkenlerini de göz önünde bulundurarak özgün bir şekilde çeşitlendirmesini gerektiren performans göstergelerini içerir. Bu düzeydeki performans göstergelerine sahip olan öğretmen, özgün yorumuna dayalı yeni uygulamalarla alanına katkı sağlayabilir; meslektaşları, veliler, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla sürekli iş birliği yapabilir.

Bu bilgilerden hareketle; A1 düzeyi Bloom'un taksonomisine göre bilgi ve kavrama, A2 düzeyi uygulama ve analiz, A3 düzeyi de sentez ve değerlendirme olarak düşünülebilir (Aytan, Gün ve Güney, 2010:294).

Çalışmaya dahil edilen yeterlik alanları seçilirken, sözü edilen yeterlik alanlarının öğretmen eğitimi sürecinde zorunlu dersler kapsamında yer aldığı, diğer beş yeterlik alanlarının ise ancak seçmeli dersler kapsamında sağlanacak yeterliklerle sınırlı olabileceği görüşünden hareket edilmiştir. Çünkü, hizmet öncesi öğretmen eğitiminin öğretmenlik meslek bilgisi (formasyon) dersleri kapsamında; Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri, Okul Deneyimi, Özel Eğitim, Ölçme ve Değerlendirme, Rehberlik, Öğretmenlik Uygulaması, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Öğretmenlik Uygulaması II dersleri yer almaktadır. Bu derslerin amaç ve içeriklerinin “Gelişim Alanları ve Değerlendirme” özel alan yeterlikleri kapsamında yer alan performans göstergeleri ile örtüştüğü görülmektedir. “Gelişim Alanları” yeterlik alanı kapsamında, *gelişim alanlarını desteklemek için eğitim sürecini planlayabilme, eğitim ortamını düzenleyebilme, materyal seçebilme, kullanabilme ve hazırlayabilme, eğitim faaliyetlerini yürütebilme* alt yeterlikleri yer almaktadır. “Değerlendirme” yeterlik alanı kapsamında ise, *eğitim programını değerlendirebilme, çocukların gelişimini değerlendirebilme* alt yeterlikleri yer aldığı dikkate alındığında tüm bu alt boyutlarla ilgili performansların öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile kazandırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Hatta Kök ve arkadaşlarının 2011 yılında yapmış olduğu bir araştırma yukarıda sözü edilen savı destekler niteliktedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının özel alan yeterlikleri hakkındaki görüşlerini belirlemeye çalışan bu çalışmada, öğrencilerin A2 düzeyindeki performans göstergelerine verdikleri yanıtlardan “gelişim alanları” boyutuna ilişkin performans göstergelerinden 4.23 ile diğer boyutlara göre en yüksek ortalamanın elde edildiği görülmüştür (Kök ve ark., 2011). Yine “Gelişim Alanları” ve “Değerlendirme” yeterlik alanlarında yer alan performans göstergelerinin, özellikle birebir öğretmen-öğrenci etkileşimine dayalı olması ve sınıf ortamında gerçekleşiyor olması da okul öncesi öğretmenlerinin bu boyutlarda yer alan performans göstergelerine daha nesnel yaklaşabilecekleri düşüncesini de doğurmaktadır. Çünkü Ailelerle İletişim, Aile Katılımı ve Aile Eğitimi, İletişim, Yaratıcılık ve Estetik, Okul ve Toplumla İş Birliği Yapma, Mesleki Gelişimi Sağlama yeterlik alanları, hem birebir öğretmen-öğrenci etkileşiminden uzaktır hem de bu boyutlara ilişkin yeterlikler ancak seçmeli dersler kapsamında öğretmen adaylarına

kazandırılmaktadır. Sistemde görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenlerinin örgün eğitimleri sürecinde hangi yeterlik alanı boyutunda farkındalık kazanmış olduklarını saptamak ayrı bir araştırma boyutunu getirmektedir. Bu nedenle, sistemdeki okul öncesi öğretmenlerinin örgün eğitimleri sürecinde yeterlik kazandırıldığından emin olunan “Gelişim Alanları ve Değerlendirme” boyutları dikkate alınarak nitelik bakımından homojen bir örneklem grubuna ulaşılmaya çalışılmıştır. Çünkü sistemde görev alan ve araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin deneyim süreçleri 1 ile 25 yıl arasındaki ihtimaller arasında olacaktır. Güncel olan okul öncesi eğitim programının ise 2006 yılında geliştirilmiş olduğu gerçeğinden hareket edildiğinde 6 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olan okul öncesi öğretmenlerinin hizmet öncesinde aldıkları ortak dersler ve bu derslerde kazandırıldığı düşünülen yeterlikler dikkate alınmıştır.

Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeğindeki maddeler likert tipinde beşli olarak derecelendirilmiştir. Her soruda ifade edilen görüşe katılma derecesi;

- 1) Hiç katılmıyorum
- 2) Çok az katılıyorum
- 3) Katılıyorum
- 4) Büyük ölçüde katılıyorum
- 5) Tamamen katılıyorum

olarak belirlenerek işaretlenmesi istenmiştir.

3.3.2. Madde Havuzunun Yeniden Gözden Geçirilmesi

Okul öncesi öğretmenliği özel alan yeterlilikleri çerçevesinde “Gelişim Alanları” ve “Değerlendirme” yeterlik alanlarında yer alan A1, A2 ve A3 düzeyinde toplam 66 performans göstergesi listelenmiştir. Bu listeden birbirine benzeyen ve binişik olarak ifade edilmiş olan performanslar, tek bir şeyi ifade edebilen maddelere dönüştürülmüştür. Aynı zamanda bazı performans göstergeleri, birden fazla davranışı içerdiği için bu davranışlar ayrı yeterlik ifadesi haline dönüştürülerek taslak formda yer almaları sağlanmıştır. Örneğin; Gelişim alanları yeterlik alanının “Materyal Seçebilme Kullanabilme ve Hazırlayabilme” yeterliğinde A3 düzeyinde yer alan “Geliştirilebilir, güncellenebilir ve ilgi çekici materyaller hazırlar” performans göstergesi; ölçekte

“Geliştirilebilir materyaller hazırlar” ve İlgi çekici materyaller hazırlar” şeklinde iki (2) ayrı yeterlik ifadesi olarak yer almıştır.

3.3.3. Uzman Görüşlerinin Alınması

Ölçme aracında yer alan maddelerin, okul öncesi öğretmeni özel alan yeterliklerinde belirtilen yeterlik ifadeleri ile paralellik göstermesine çalışılmıştır. Çünkü sözü edilen yönergede yer alan performans göstergelerinin ifade edilmiş biçimleri değiştirildiğinde, anlamın da değiştiği uzman görüşlerinden anlaşılmıştır. Bu çalışmanın dayanağı olan Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Öğretmeni Özel Alan Yeterlik ifadelerine sadık kalınmıştır. Böylece, anlam kayması olmaksızın ölçme aracı ile özel alan yeterliklerinin örtüşmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bunların sonucunda ise, aracın geçerliliği artırılmaya çalışılmıştır.

Bu sürece dayalı olarak geliştirilen ölçme aracında altı (6) alt boyut ve 85 maddeyi içeren taslak form oluşturulmuştur. Geliştirilen form alan uzmanları tarafından gözden geçirilerek bazı ifadeler düzeltilme yoluna gidilmiştir. Böylece, maddelerin anlaşılabilirlik ve doğruluk düzeyleri arttırılmaya çalışılmıştır.

3.3.4. Ön Uygulamanın Gerçekleştirilmesi

Ölçme aracının yapı geçerliliği ve güvenilirlik katsayısı değerlerini belirlemek için Eskişehir, Rize ve Konya’da il ve ilçe merkezlerinde görev yapmakta olan rastlantısal olarak seçilen 50 okul öncesi öğretmeni ve Adnan Menderes Üniversitesi’nde Okul Öncesi Öğretmenliği ana bilim dalı 3. ve 4. sınıfta öğrenim görmekte olan toplam 60 öğretmen adayı ile ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Böylece taslak ölçme aracı 110 kişilik örneklem grubuna uygulanmıştır.

SPSS 15.0 istatistik programına aktarılan veriler faktör ve madde analizleri için hazır hale getirilmiştir.

Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeğinin faktör analizine uygun olup olmadığını tespit edebilmek için önce ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi puanları ve Barlett testi puanları hesaplanarak örneklem grubunun yeterli olduğu anlaşılmıştır.

Açımlayıcı faktör analizinin uygulanabilmesi için KMO istatistiğinin. 50'den daha büyük olması gerekmektedir. KMO değeri 0.00-1.00 arasında değiştiğinden 1.00'e yakın bir değer korelasyon örüntülerinde nispeten yoğunluğu işaret eder ve böylece faktör analizi ayırıştırıcı ve güvenilir faktörler vermektedir. KMO istatistiğinde, .50'nin altındaki değerler “kabul edilmez, 0.50 ve 0.70 arasındaki değerler “orta”, 0.70 ve 0.80 arasındaki değerler “iyi”, 0.80 ve 0.90 arasındaki değerler “çok iyi” ve 0.90 ve üzerindeki değerler de “mükemmel” olarak adlandırılır (Field, 2002; Hair ve diğ., 1998; Akt.Dede ve Yaman, 2008:257).

Geliştirilen Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeğinin KMO istatistiği sonucu .854 olarak elde edilmiştir. Bu değer ise, *çok iyi* sınıflamasına karşılık gelmektedir. Böylece bu veriler üzerine yapılan açımlayıcı faktör analizinin güvenilir sonuçlar verdiği söylenebilir. Açımlayıcı faktör analizi öncesi yapılan bu çalışmalar, ölçeğin uygun faktörlere yükleneceği ve çalışmanın amacına yönelik istenilen sonuçlara ulaşılabilirliğini göstermesi bakımından önemlidir (Dede ve Yaman, 2008:257).

3.3.5. Faktör/Madde Analizlerinin Yapılması

Ölçeğin yapı geçerliliği için “faktör analizi” kullanılmıştır. Faktör analizi, aynı yapı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan istatistiksel bir tekniktir (Büyüköztürk, 2009:123). Bu işlem ile yeterlik ifadelerinin faktör yük değerlerine bakılarak belli bir gruplaşma oluşup oluşmadığı ve faktörlerin sağlamlık dereceleri test edilmeye çalışılır. Ortaya çıkan sonuçlara göre ölçekte yer alan boyutların ve bu boyutlar altında toplanacak maddelerin neler olacağına karar verilmektedir (Korkmaz, 2010:248).

Döndürülmüş bileşenler matris (rotated component matrix) çizelgesi verilerine göre, ölçekteki bazı maddelerin birden fazla faktöre yüklendiği veya faktör yüklerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Bu maddeler faktör sayısını sınırlandırmak ve güvenilirlik düzeyini yükseltmek için ölçme aracından çıkarılmıştır. Böylece taslak formda yer alan 85 madde bu düzenlemeler sonunda toplam 34 maddeye inmiştir. Bu işlemlere bağlı olarak yine taslak formda altı alt boyut yer alırken nihai formda bu alt boyutlar dokuz

alt boyut olarak yapılandırılmıştır. Ölçme aracında yer alan alt boyutların madde numaraları ve faktör yük değerleri Tablo 3.1’ de verilmiştir.

TABLO 3.1 : Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeğindeki Maddelerin Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi Yöntemine Göre Faktör Yükleri

MN	Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Ölçek Maddeleri	FYD
	1.Alt Boyut	
81	Çocuğun bireysel farklılıklarını ortaya çıkaracak teknikleri kullanırım	,841
82	Uyguladığım eğitim programında edindiğim değerlendirme sonuçlarını analiz ederek yeni uygulamalarıma yansıtırım	,768
80	Çocuğun gelişimine yönelik değerlendirme sonuçlarını aileleri ile paylaşıyorum	,734
84	Çocuğun gelişimini değerlendirmek için özgün araçlar hazırlarım	,705
83	Değerlendirme sonuçlarını çocukların gelişimlerini desteklemeye yönelik kullanırım	,703
76	Uyguladığım eğitim programını değerlendirmek için alternatif yöntemler kullanırım	,615
75	Öğrenme sürecini çocukların katılımıyla değerlendiririm	,603
	2.Alt Boyut	
42	Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yaparım	,855
43	Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yaparım	,848
41	Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yaparım	,777
40	Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yaparım	,777
44	Çocuğun eğitim sürecine aktif katılımını sağlarım	,683
	3.Alt Boyut	
12	İlgi köşelerinin özelliklerine göre yerlerini belirlerim	,717
29	İlgi çekici materyaller hazırlarım	,684
28	Geliştirilebilir materyaller hazırlarım	,657

27	Materyallerin çocuğun rahat erişimine, kullanımına açık olmasını gözetirim	,646
13	İlgi köşeleri ve materyal raflarını çocukların bağımsız olarak kullanabilecekleri şekilde düzenlerim	,643
	4.Alt Boyut	
54	Okul dışındaki öğrenme ortamlarından yararlanırım	,748
55	Drama, grup tartışması, birbirine öğretme vb. teknikleri kullanırım	,713
56	Gösteri, soru-yanıt, model alma, öykü vb. yöntemleri kullanırım	,713
53	Etkinlikler arası geçişi ayarlayarak zamanı etkili kullanırım	,648
	5.Alt Boyut	
4	Planlama yaparken çocukların bireysel farklılıklarını göz önünde bulundururum	,702
5	Planlama yaparken çocukların ihtiyaçlarını göz önünde bulundururum	,693
3	Eğitim programı doğrultusunda çocuklarla birlikte öğretim sürecini planlarım	,678
8	Çocukların kendi öğrenmelerini kendilerinin inşa edeceği şekilde eğitim sürecini planlamaya dahil olmalarını sağlarım	,669
	6.Alt Boyut	
58	Çocuğun psikolojik gelişimine ilişkin çabasını desteklerim	,797
59	Çocuğun sosyal gelişimine ilişkin çabasını desteklerim	,796
60	Çocuğun akademik gelişimine ilişkin çabasını desteklerim	,747
	7.Alt Boyut	
32	Meslektaşlarıma materyal kullanma konusunda rehberlik yaparım	,896
31	Meslektaşlarıma materyal geliştirme konusunda rehberlik yaparım	,886
	8.Alt Boyut	
48	Öğrenme sürecinde grup etkinliklerine yer veririm	,808
47	Öğrenme sürecinde bireysel etkinliklere yer veririm	,745
	9.Alt Boyut	
61	Çocuğun öğrenmesini güdülerim	,783
64	Demokratik bir sınıf atmosferi yaratırım	,750

3.3.6. Ölçeğin Nihai Formunun Gerçekleştirilmesi

Yapılan faktör ve madde analizlerinden sonra ölçeğin hangi boyutlardan oluşacağına, bu boyutlar altında hangi maddelerin yer alacağına ve hangi maddelerin ölçekten çıkarılacağına karar verilmiştir.

Ölçeğin birinci alt boyutu 7 maddeden (81, 82, 80, 84, 83, 76 ve 75) oluşmakta olup maddeler incelenerek birinci alt boyuta “*Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme*” ismi verilmiştir. Bu alt boyutta A1 düzeyinde 80. madde, A2 düzeyinde 81, 82, 83 ve 75. maddeler, A3 düzeyinde ise 84 ve 76. maddeler yer almıştır.

Ölçeğin ikinci alt boyutu 5 maddeden (42, 43, 41, 40 ve 44) oluşmakta olup maddeler incelenerek ikinci alt boyuta “*Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme*” ismi verilmiştir. Bu alt boyutta A1 düzeyinde 42, 43, 41, 40 ve 44. maddeler yer almıştır.

Ölçeğin üçüncü alt boyutu 5 maddeden (12, 29, 28, 27 ve 13) oluşmakta olup maddeler incelenerek üçüncü alt boyuta “*Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme*” ismi verilmiştir. Bu alt boyutta A2 düzeyinde 12, 27 ve 13. maddeler ve A3 düzeyinde 29 ve 28. maddeler yer almıştır.

Ölçeğin dördüncü alt boyutu 4 maddeden (54, 55, 56 ve 53) oluşmakta olup maddeler incelenerek dördüncü alt boyuta “*Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme*” ismi verilmiştir. Bu alt boyutta A2 düzeyinde 54, 55, 56 ve 53. maddeler yer almıştır.

Ölçeğin beşinci alt boyutu 4 maddeden (4, 5, 3 ve 8) oluşmakta olup maddeler incelenerek beşinci alt boyuta “*Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme*” ismi verilmiştir. Bu alt boyutta A2 düzeyinde 4, 5 ve 3. maddeler ve A3 düzeyinde 8. madde yer almıştır.

Ölçeğin altıncı alt boyutu 3 maddeden (58, 59 ve 60) oluşmakta olup maddeler incelenerek altıncı alt boyuta “*Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme*” ismi verilmiştir. Bu alt boyutta A2 düzeyinde 58, 59 ve 60. maddeler yer almıştır.

Ölçeğin yedinci alt boyutu 2 maddeden (32 ve 31) oluşmakta olup maddeler incelenerek yedinci alt boyuta “*Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme*” ismi verilmiştir. Bu alt boyutta A3 düzeyinde 32 ve 31. maddeler yer almıştır.

Ölçeğin sekizinci alt boyutu 2 maddeden (48 ve 47) oluşmakta olup maddeler incelenerek sekizinci alt boyuta “*Öğrenme Sürecini Planlayabilme*” ismi verilmiştir. Bu alt boyutta A1 düzeyinde 48 ve 47. maddeler yer almıştır.

Ölçeğin dokuzuncu alt boyutu 2 maddeden (61 ve 64) oluşmakta olup maddeler incelenerek dokuzuncu alt boyuta “*Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme*” ismi verilmiştir. Bu alt boyutta A2 düzeyinde 61. madde ve A3 düzeyinde 64. madde yer almıştır.

Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeğinin güvenilirlik düzeyinin belirlenmesi için “Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı” testi katsayısı kullanılmıştır. Tablo 3.2’de ölçeğin tüm alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistik sonuçları verilmiştir;

TABLO 3.2 : Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği Betimsel İstatistik Sonuçları

Alt Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach’s Alfa İç Tutarlılık Katsayısı (α)
1.Alt Boyut- Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme	7	.92
2.Alt Boyut- Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme	5	.91
3. Alt boyut- Materyal Seçebilme Kullanabilme ve Hazırlayabilme	5	.85
4.Alt Boyut- Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme	4	.82
5.Alt Boyut- Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme	4	.77
6.Alt Boyut- Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme	3	.85
7.Alt Boyut- Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme	2	.97
8.Alt Boyut- Öğrenme Sürecini Planlayabilme	2	.74
9.Alt Boyut- Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme	2	.74
Toplam	34	.94

Ölçeğin güvenirlik belirleme çalışmaları sonucunda, Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısının 0.94 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ölçme aracının her alt boyutunun tutarlılık katsayıları incelenmiştir. Bu analizler sonunda, alt boyutların Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları sırasıyla; birinci alt boyut için .92; ikinci alt boyut için .91; üçüncü alt boyut için .85; dördüncü alt boyut için .82, beşinci alt boyut için .77; altıncı alt boyut için .85; yedinci alt boyut için .97; sekizinci alt boyut için .74 ve dokuzuncu alt boyut için .74' tür. Bu sonuçlara göre, ölçeğin ana faktör ve alt faktörlere göre oldukça güvenilir sonuçlar verdiği söylenebilir.

Sonuç olarak okul öncesi öğretmenleri için geliştirilen yeterlik ölçeği iki bölümden oluşmuştur. İlk bölüm okul öncesi öğretmenlerinin kişisel bilgilerini ve görev yaptıkları kurumdaki velilerinin sosyo-ekonomik düzeylerini belirlemeye yönelik altı değişkeni içermektedir. İkinci bölüm ise, okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik meslek bilgisi yeterliliklerine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 34 maddeden oluşmuştur.

3.3.7. Yeterlilik Ölçeğinin Okul Öncesi Öğretmenlerine Uygulanması

Yeterlilik ölçeğinin örneklem grubuna uygulanabilmesi için İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin (EK 2) alınmıştır. Daha sonra uygulamaların yapılacağı okullara ulaşılmıştır. Ölçme aracının örneklem grubuna uygulanmasından önce okul yöneticileri ile sözel iletişime geçilmiş araştırma konusu ile ilgili bilgi verilerek uygulama için uygun zaman dilimleri belirlenmiştir. Ölçekler bizzat araştırmacının kendisi tarafından uygulanmıştır. Bunun nedeni örneklem grubunun ölçeğe ilgi göstermelerini sağlamak, onlardan gelebilecek soruları yanıtlamaktır. Uygulama sırasında öğretmenlere araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve ölçeği nasıl cevaplamaları gerektiği açıklanmıştır.

Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği 196 okul öncesi öğretmenine uygulanmış ve 165 geçerli ölçeğin geriye dönüşümü sağlanmıştır.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Ölçme aracından elde edilen veriler SPSS 15.0 paket programına aktarılarak istatistiksel çözümlenmeler yapılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin, Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği yeterlilik düzeylerine ilişkin görüşleri frekans ve yüzde hesaplamaları ile betimlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin sözleşmeli olup olmama durumları ile yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını araştırmak için t-testi kullanılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları okul, bölümlerini isteyerek seçip seçmeme durumları, görev yaptıkları okullardaki velilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ve mesleki kıdemleri ile yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını araştırmak için One Way Anova istatistiği kullanılmıştır.

Elde edilen veriler doğrultusunda, yeterlilik düzeyleri arasındaki anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için değişkenin niteliğine göre Tukey Çoklu Karşılaştırmalar Testi ve LSD testi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen verilerle ilgili bulgular sırası ile açıklanarak yorumlanarak verilerle ilgili alt problemlerin istatistik bilgileri tablolar aracılığı ile açıklanmıştır.

4. 1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

“Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği” dokuz alt boyutunda yer alan her bir maddeye ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin katılım düzeyleri aşağıdaki tablolarda yer almıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin, ölçme aracının birinci alt boyutunda yer alan maddelere ilişkin katılım düzeylerine aşağıda yer verilmiştir;

4.1.1.Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri

TABLO 4.1: Çocuğun bireysel farklılıklarını ortaya çıkaracak teknikleri kullanabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	4	2,4
Katılıyorum	33	20,0
Büyük Ölçüde Katılıyorum	50	30,3
Tamamen Katılıyorum	78	47,3
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Çocuğun bireysel farklılıklarını ortaya çıkaracak teknikleri kullanırım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.2), okul öncesi öğretmenlerinin bu soruya en fazla (%47) “tamamen katılıyorum” düzeyinde katılım gösterdikleri görülmektedir. Daha sonra sırasıyla “büyük ölçüde katılıyorum” (%30), “katılıyorum” (%20) ve “çok az katılıyorum” (%2) olarak cevap verenler gelmektedir. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin, çocuğun bireysel farklılıklarını ortaya çıkaracak teknikleri kullanma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri anlaşılmaktadır (Tablo 4.2).

TABLO 4.2: Uygulanan eğitim programında edinilen değerlendirme sonuçlarını analiz ederek yeni uygulamalara yansıtılma yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	4	2,4
Katılıyorum	43	26,1
Büyük Ölçüde Katılıyorum	52	31,5
Tamamen Katılıyorum	66	40,0
	165	100

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin “Uyguladığım eğitim programında edindiğim değerlendirme sonuçlarını analiz ederek yeni uygulamalarıma yansıtırım” ifadesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde (Tablo 4.2), katılımcıların bu soruya verdikleri cevabın yine en fazla (%40) “tamamen katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla “büyük ölçüde katılıyorum” (%32), “katılıyorum” (%26) ve “çok az katılıyorum” (%2) olarak cevaplandırıldığı gözlenmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin, uygulanan eğitim programında edinilen değerlendirme sonuçlarını analiz ederek yeni uygulamalara yansıtma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri söylenebilir.

TABLO 4.3 : Çocuğun gelişimine yönelik değerlendirme sonuçlarını aileleri ile paylaşabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	4	2,4
Katılıyorum	29	17,6
Büyük Ölçüde Katılıyorum	47	28,5
Tamamen Katılıyorum	85	51,5
	165	100

Araştırmanın katılımcılarının, “Çocuğun gelişimine yönelik değerlendirme sonuçlarını aileleri ile paylaşırım” sorusuna katılımlarının %52 düzeyinde “tamamen katılıyorum” şeklinde olduğu görülmektedir (Tablo 4.3). Böylece araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin yarısının kendilerini bu konuda oldukça iyi niteledikleri anlaşılmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin geriye kalan %48’lik oranına ise şu şekilde katılım gerçekleşmiştir: sırasıyla, “büyük ölçüde katılıyorum” %29, “katılıyorum” %18 ve “çok az katılıyorum” ise %2 şeklinde olmuştur.

TABLO 4.4: Çocuğun gelişimini değerlendirmek için özgün araçlar hazırlayabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	2	1,2
Çok Az Katılıyorum	7	4,2
Katılıyorum	45	27,3
Büyük Ölçüde Katılıyorum	42	25,5
Tamamen Katılıyorum	69	41,8
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Çocuğun gelişimini değerlendirmek için özgün araçlar hazırlarım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.4), öğretmenlerin en fazla (%42) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla katılıyorum (%27), büyük ölçüde katılıyorum (%26) ve çok az katılıyorum (%4) olarak cevap verenler gelmektedir. Örneklem içerisinde en düşük oranı ise hiç katılmıyorum (%1) olarak cevaplayanlar oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, çocuğun gelişimini değerlendirmek için özgün araçlar hazırlama konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.5: Değerlendirme sonuçlarını çocukların gelişimlerini desteklemeye yönelik kullanabilme yeterliğine sahip olup olmadıklarına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	1	0,6
Katılıyorum	34	20,6
Büyük Ölçüde Katılıyorum	51	30,9
Tamamen Katılıyorum	79	47,9
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Değerlendirme sonuçlarını çocukların gelişimlerini desteklemeye yönelik kullanırım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.5), öğretmenlerin yarıya yakınının (%48) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%31), katılıyorum (%21) ve çok az katılıyorum (%1) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, değerlendirme sonuçlarını çocukların gelişimlerini desteklemeye yönelik kullanma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.6: Uygulanan eğitim programını değerlendirmek için alternatif yöntemler kullanabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	1	0,6
Çok Az Katılıyorum	8	4,8
Katılıyorum	48	29,1
Büyük Ölçüde Katılıyorum	47	28,5
Tamamen Katılıyorum	61	37,0
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Uyguladığım eğitim programını değerlendirmek için alternatif yöntemler kullanırım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.6), öğretmenlerin en fazla (%37) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla katılıyorum (%29), büyük ölçüde katılıyorum (%29) ve çok az katılıyorum (%5) olarak cevap verenler gelmektedir. Örneklem içerisinde en düşük oranı ise hiç katılmıyorum (%1) olarak cevaplayanlar oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, uygulanan eğitim programını değerlendirmek için alternatif yöntemler kullanma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.7: Öğrenme sürecini çocukların katılımıyla değerlendirebilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	1	0,6
Çok Az Katılıyorum	4	2,4
Katılıyorum	33	20,0
Büyük Ölçüde Katılıyorum	48	29,1
Tamamen Katılıyorum	79	47,9
	165	100

Araştırmanın katılımcılarının “Öğrenme sürecini çocukların katılımıyla değerlendiririm” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.7), öğretmenlerin yarıya yakınının (%48) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%29), katılıyorum (%20) ve çok az katılıyorum (%2) olarak cevap verenler gelmektedir. Örneklem içerisinde en düşük oranı ise hiç katılmıyorum (%1) olarak cevaplayanlar oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, öğrenme sürecini çocukların katılımıyla değerlendirme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

Okul öncesi öğretmenlerinin, ölçme aracının ikinci alt boyutunda yer alan maddelere ilişkin katılım düzeylerine aşağıda yer verilmiştir;

4.1.2. Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri

TABLO 4.8: Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yapabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	10	6,1
Katılıyorum	50	30,3
Büyük Ölçüde Katılıyorum	41	24,8
Tamamen Katılıyorum	64	38,8
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yaparım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.8), öğretmenlerin en fazla (%39) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla katılıyorum (%30), büyük ölçüde katılıyorum (%25) ve çok az katılıyorum (%6) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yapma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.9: Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yapabilme yeterliğine sahip olup olmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	1	0,6
Çok Az Katılıyorum	8	4,8
Katılıyorum	50	30,3
Büyük Ölçüde Katılıyorum	45	27,3
Tamamen Katılıyorum	61	37,0
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yaparım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.9), öğretmenlerin en fazla (%37) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla katılıyorum (%30), büyük ölçüde katılıyorum (%27) ve çok az katılıyorum (%5) olarak cevap verenler gelmektedir. Örneklem içerisinde en düşük oranı ise hiç katılmıyorum (%1) olarak cevaplayanlar oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yapma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.10: Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yapabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	2	1,2
Katılıyorum	42	25,5
Büyük Ölçüde Katılıyorum	45	27,3
Tamamen Katılıyorum	76	46,1
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yaparım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.10), öğretmenlerin en fazla (%46) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%27), katılıyorum (%26) ve çok az katılıyorum (%1) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yapma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.11: Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yapabilme yeterliğine sahip olunup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	4	2,4
Katılıyorum	31	18,8
Büyük Ölçüde Katılıyorum	47	28,5
Tamamen Katılıyorum	83	50,3
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yaparım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.11), öğretmenlerin yarısının (%50) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%29), katılıyorum (%19) ve çok az katılıyorum (%2) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yapma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.12: Çocuğun eğitim sürecine aktif katılımını sağlayabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Katılıyorum	18	10,9
Büyük Ölçüde Katılıyorum	43	26,1
Tamamen Katılıyorum	104	63,0
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Çocuğun eğitim sürecine aktif katılımını sağlarım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.12), öğretmenlerin en fazla (%63) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%26), katılıyorum (%11) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, çocuğun eğitim sürecine aktif katılımını sağlama konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

Okul öncesi öğretmenlerinin, ölçme aracının üçüncü alt boyutunda yer alan maddelere ilişkin katılım düzeylerine aşağıda yer verilmiştir;

4.1.3. Materyal Seçebilme Kullanabilme ve Hazırlayabilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri

TABLO 4.13: İlgı köşelerinin özelliklerine göre yerlerini belirleyebilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	4	2,4
Katılıyorum	30	18,2
Büyük Ölçüde Katılıyorum	57	34,5
Tamamen Katılıyorum	74	44,8
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “İlgı köşelerinin özelliklerine göre yerlerini belirlerim” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.13), öğretmenlerin en fazla (%45) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%35), katılıyorum (%18) ve çok az katılıyorum (%2) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, ilgı köşelerinin özelliklerine göre yerlerini belirleme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.14: İlgi çekici materyaller hazırlayabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	2	1,2
Katılıyorum	42	25,5
Büyük Ölçüde Katılıyorum	52	31,5
Tamamen Katılıyorum	69	41,8
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “İlgi çekici materyaller hazırlarım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.14), öğretmenlerin en fazla (%42) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%32), katılıyorum (%26) ve çok az katılıyorum (%1) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, ilgi çekici materyaller hazırlama konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.15: Geliştirilebilir materyaller hazırlayabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	4	2,4
Katılıyorum	47	28,5
Büyük Ölçüde Katılıyorum	54	32,7
Tamamen Katılıyorum	60	36,4
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Geliştirilebilir materyaller hazırlarım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.15), öğretmenlerin en fazla (%36) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%32), katılıyorum (%29) ve çok az katılıyorum (%2) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, geliştirilebilir materyaller hazırlama konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.16: Materyallerin çocuğun rahat erişimine, kullanımına açık olmasını gözetebilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	2	1,2
Katılıyorum	33	20,0
Büyük Ölçüde Katılıyorum	46	27,9
Tamamen Katılıyorum	84	50,9
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Materyallerin çocuğun rahat erişimine, kullanımına açık olmasını gözetirim” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.16), öğretmenlerin yarısından fazlasının (%51) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%28), katılıyorum (%20) ve çok az katılıyorum (%1) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, materyallerin çocuğun rahat erişimine, kullanımına açık olmasını gözetme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.17: İlgı köşeleri ve materyal raflarını çocukların bağımsız olarak kullanabilecekleri şekilde düzenleyebilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	5	3,0
Katılıyorum	29	17,6
Büyük Ölçüde Katılıyorum	56	33,9
Tamamen Katılıyorum	75	45,5
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “İlgı köşeleri ve materyal raflarını çocukların bağımsız olarak kullanabilecekleri şekilde düzenlerim” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.17), öğretmenlerin yarıya yakınının (%46) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%34), katılıyorum (%18) ve çok az katılıyorum (%3) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, ilgı köşeleri ve materyal raflarını çocukların bağımsız olarak kullanabilecekleri şekilde düzenleme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

Okul öncesi öğretmenlerinin, ölçme aracının dördüncü alt boyutunda yer alan maddelere ilişkin katılım düzeylerine aşağıda yer verilmiştir;

4.1.4. Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri

TABLO 4.18: Okul dışındaki öğrenme ortamlarından yararlanabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	6	3,6
Katılıyorum	37	22,4
Büyük Ölçüde Katılıyorum	53	32,1
Tamamen Katılıyorum	69	41,8
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Okul dışındaki öğrenme ortamlarından yararlanırım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.18) öğretmenlerin en fazla (%42) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%32), katılıyorum (%22) ve çok az katılıyorum (%4) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, okul dışındaki öğrenme ortamlarından yararlanma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.19 : Drama, grup tartışması, birbirine öğretme vb. teknikleri kullanabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	2	1,2
Katılıyorum	32	19,4
Büyük Ölçüde Katılıyorum	50	30,3
Tamamen Katılıyorum	81	49,1
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Drama, grup tartışması, birbirine öğretme vb. teknikleri kullanırım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.19) öğretmenlerin yarıya yakınının (%49) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%30), katılıyorum (%19) ve çok az katılıyorum (%1) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin, drama, grup tartışması, birbirine öğretme vb. bireysel öğretimi gerektiren teknikleri kullanma konusunda kendilerini oldukça iyi olarak nitelendirdikleri söylenebilmektedir.

TABLO 4.20 : Gösteri, soru-yanıt, model alma, öykü vb. yöntemleri kullanabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Katılıyorum	17	10,3
Büyük Ölçüde Katılıyorum	55	33,3
Tamamen Katılıyorum	93	56,4
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Gösteri, soru-yanıt, model alma, öykü vb. yöntemleri kullanırım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.20) öğretmenlerin yarısından fazlasının (%56) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%33) ve katılıyorum (%10) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, gösteri, soru-yanıt, model alma, öykü vb. yöntemleri kullanma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.21: Etkinlikler arası geçişi ayarlayarak zamanı etkili kullanabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	4	2,4
Katılıyorum	30	18,2
Büyük Ölçüde Katılıyorum	44	26,7
Tamamen Katılıyorum	87	52,7
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Etkinlikler arası geçişi ayarlayarak zamanı etkili kullanırım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.21) öğretmenlerin yarısından fazlasının (%52) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%27), katılıyorum (%18) ve çok az katılıyorum (%2) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, etkinlikler arası geçişi ayarlayarak zamanı etkili kullanma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

Okul öncesi öğretmenlerinin, ölçme aracının beşinci alt boyutunda yer alan maddelere ilişkin katılım düzeylerine aşağıda yer verilmiştir;

4.1.5. Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri

TABLO 4.22: Planlama yaparken çocukların bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	1	0,6
Katılıyorum	23	13,9
Büyük Ölçüde Katılıyorum	44	26,7
Tamamen Katılıyorum	97	58,8
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Planlama yaparken çocukların bireysel farklılıklarını göz önünde bulundururum” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.22) öğretmenlerin yarısından fazlasının (%59) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%27), katılıyorum (%14) ve çok az katılıyorum (%1) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, planlama yaparken çocukların bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.23: Planlama yaparken çocukların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	1	0,6
Katılıyorum	17	10,3
Büyük Ölçüde Katılıyorum	46	27,9
Tamamen Katılıyorum	101	61,2
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Planlama yaparken çocukların ihtiyaçlarını göz önünde bulundururum” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.23) öğretmenlerin yarısından fazlasının (%61) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%28), katılıyorum (%10) ve çok az katılıyorum (%1) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, planlama yaparken çocukların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.24: Eğitim programı doğrultusunda çocuklarla birlikte öğretim sürecini planlayabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	12	7,3
Katılıyorum	45	27,3
Büyük Ölçüde Katılıyorum	42	25,5
Tamamen Katılıyorum	66	40,0
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Eğitim programı doğrultusunda çocuklarla birlikte öğretim sürecini planlarım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.24) öğretmenlerin en fazla (%40) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla katılıyorum (%27), büyük ölçüde katılıyorum (%26) ve çok az katılıyorum (%7) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, eğitim programı doğrultusunda çocuklarla birlikte öğretim sürecini planlama konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.25: Çocukların kendi öğrenmelerini kendilerinin inşa edeceği şekilde eğitim sürecini planlamaya dahil olmalarını sağlayabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	8	4,8
Katılıyorum	40	24,2
Büyük Ölçüde Katılıyorum	51	30,9
Tamamen Katılıyorum	66	40,0
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Çocukların kendi öğrenmelerini kendilerinin inşa edeceği şekilde eğitim sürecini planlamaya dahil olmalarını sağlarım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.25) öğretmenlerin en fazla (%40) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%31), katılıyorum (%24) ve çok az katılıyorum (%5) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, çocukların kendi öğrenmelerini kendilerinin inşa edeceği şekilde eğitim sürecini planlamaya dahil olmalarını sağlama konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

Okul öncesi öğretmenlerinin, ölçme aracının altıncı alt boyutunda yer alan maddelere ilişkin katılım düzeylerine aşağıda yer verilmiştir;

4.1.6. Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri

TABLO 4.26: Çocuğun psikolojik gelişimine ilişkin çabasını destekleyebilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Katılıyorum	20	12,1
Büyük Ölçüde Katılıyorum	47	28,5
Tamamen Katılıyorum	98	59,4
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Çocuğun psikolojik gelişimine ilişkin çabasını desteklerim” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.26) öğretmenlerin yarısından fazlasının (%59) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%29) ve katılıyorum (%12) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, çocuğun psikolojik gelişimine ilişkin çabasını destekleme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.27: Çocuğun sosyal gelişimine ilişkin çabasını destekleyebilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Katılıyorum	15	9,1
Büyük Ölçüde Katılıyorum	48	29,1
Tamamen Katılıyorum	102	61,8
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Çocuğun sosyal gelişimine ilişkin çabasını desteklerim” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.27) öğretmenlerin yarısından fazlasının (%62) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%29) ve katılıyorum (%9) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, çocuğun sosyal gelişimine ilişkin çabasını destekleme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.28: Çocuğun akademik gelişimine ilişkin çabasını destekleyebilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	1	0,6
Katılıyorum	20	12,1
Büyük Ölçüde Katılıyorum	48	29,1
Tamamen Katılıyorum	96	58,2
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Çocuğun akademik gelişimine ilişkin çabasını desteklerim” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.28) öğretmenlerin yarısından fazlasının (%58) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%29), katılıyorum (%12) ve çok az katılıyorum (%1) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, çocuğun akademik gelişimine ilişkin çabasını destekleme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

Okul öncesi öğretmenlerinin, ölçme aracının yedinci alt boyutunda yer alan maddelere ilişkin katılım düzeylerine aşağıda yer verilmiştir;

4.1.7. Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilmeye İlişkin Yeterlilik Düzeyleri

TABLO 4.29: Meslektaşlarıma materyal kullanma konusunda rehberlik yapabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	4	2,4
Çok Az Katılıyorum	10	6,1
Katılıyorum	51	30,9
Büyük Ölçüde Katılıyorum	43	26,1
Tamamen Katılıyorum	57	34,5
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Meslektaşlarıma materyal kullanma konusunda rehberlik yaparım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.29) öğretmenlerin yarıya yakınının (%35) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla katılıyorum (%31), büyük ölçüde katılıyorum (%26) ve çok az katılıyorum (%6) olarak cevap verenler gelmektedir. Örneklem içerisinde en düşük oranı ise hiç katılmıyorum (%2)

olarak cevaplayanlar oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, meslektaşlarına materyal kullanma konusunda rehberlik yapma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmekte-dirler.

TABLO 4.30: Meslektaşlarıma materyal geliştirme konusunda rehberlik yapabilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	2	1,2
Çok Az Katılıyorum	13	7,9
Katılıyorum	50	30,3
Büyük Ölçüde Katılıyorum	46	27,9
Tamamen Katılıyorum	54	32,7
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Meslektaşlarıma materyal geliştirme konusunda rehberlik yaparım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.30) öğretmenlerin yarıya yakınının (%33) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla katılıyorum (%30), büyük ölçüde katılıyorum (%28) ve çok az katılıyorum (%8) olarak cevap verenler gelmektedir. Örneklem içerisinde en düşük oranı ise hiç katılmıyorum (%1) olarak cevaplayanlar oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, meslektaşlarına materyal geliştirme konusunda rehberlik yapma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmekte-dirler.

Okul öncesi öğretmenlerinin, ölçme aracının sekizinci alt boyutunda yer alan maddelere ilişkin katılım düzeylerine aşağıda yer verilmiştir;

4.1.8. Öğrenme Sürecini Planlayabilme Alt Boyutuna İlişkin Yeterlilik Düzeyleri

TABLO 4.31: Öğrenme sürecinde grup etkinliklerine yer verebilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Katılıyorum	20	12,1
Büyük Ölçüde Katılıyorum	40	24,2
Tamamen Katılıyorum	105	63,6
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Öğrenme sürecinde grup etkinliklerine yer veririm” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.31) öğretmenlerin yarısından fazlasının (%64) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%24) ve katılıyorum (%12) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, öğrenme sürecinde grup etkinliklerine yer verme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.32: Öğrenme sürecinde bireysel etkinliklere yer verebilme yeterliğine sahip olunup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Çok Az Katılıyorum	1	0,6
Katılıyorum	19	11,5
Büyük Ölçüde Katılıyorum	40	24,2
Tamamen Katılıyorum	105	63,6
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Öğrenme sürecinde bireysel etkinliklere yer veririm” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.32) öğretmenlerin yarısından fazlasının (%64) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%24) , katılıyorum (%12) ve çok az katılıyorum (%1) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, öğrenme sürecinde bireysel etkinliklere yer verme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

Okul öncesi öğretmenlerinin, ölçme aracının dokuzuncu alt boyutunda yer alan maddelere ilişkin katılım düzeylerine aşağıda yer verilmiştir;

4.1.9. Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilmeye İlişkin Yeterlilik Düzeyleri

TABLO 4.33: Çocuğun öğrenmesini güdüleyebilme yeterliğine sahip olup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Katılıyorum	17	10,3
Büyük Ölçüde Katılıyorum	47	28,5
Tamamen Katılıyorum	101	61,2
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Çocuğun öğrenmesini güdülerim” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.33) öğretmenlerin yarısından fazlasının (%61) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%29) ve katılıyorum (%10) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, çocuğun öğrenmesini güdüleme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

TABLO 4.34: Demokratik bir sınıf atmosferi yaratabilme yeterliğine sahip olunup olunmadığına ilişkin dağılım.

	Frekans	Yüzde
Katılıyorum	21	12,7
Büyük Ölçüde Katılıyorum	45	27,3
Tamamen Katılıyorum	99	60,0
	165	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Demokratik bir sınıf atmosferi yaratırım” ifadesine verdikleri cevaplara göre dağılımları incelendiğinde (Tablo 4.34) öğretmenlerin yarısından fazlasının (%60) tamamen katılıyorum cevabı verdikleri görülmektedir. Bundan sonra örneklem içerisinde sırasıyla büyük ölçüde katılıyorum (%27) ve katılıyorum (%13) olarak cevap verenler gelmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, demokratik bir sınıf atmosferi yaratma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmektedirler.

Tablo 4.35 incelendiğinde tüm alt boyutların birbiriyle anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu görülmektedir, $p<.05$.

Korelasyon katsayısının 1.00 olması, mükemmel pozitif ; -1.00 olması mükemmel negatif bir ilişkiyi; 0.00 olması, ilişkinin olmadığını göstermektedir. Korelasyon katsayısının, mutlak değer olarak, 0.70 - 1.00 arasında olması, yüksek; 0.70 - 0.30 arasında olması, orta; 0.30 – 0.00 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2009:32). Bu bilgidен hareketle tablo 4.35 yeniden incelendiğinde;

1. Alt boyut ile 2. Alt boyut arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir, $r=0.469$, $p<.05$. Buna göre “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeyi arttıkça “Farklı Öğrenme İhtiyacı olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme” yeterlilik düzeyinin de arttığı söylenebilir.

1. Alt boyut ile 3. Alt boyut arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir, $r=0,666$, $p<.05$. Buna göre “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeyi arttıkça “Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme” yeterlilik düzeyinin de arttığı söylenebilir.

1. Alt boyut ile 4. Alt boyut arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir, $r=0,394$, $p<.05$. Buna göre “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeyi arttıkça “Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme” yeterlilik düzeyinin de arttığı söylenebilir.

1. Alt boyut ile 5. Alt boyut arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir, $r=0,635$, $p<.05$. Buna göre “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeyi arttıkça “Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme” yeterlilik düzeyinin de arttığı söylenebilir.

1. Alt boyut ile 6. Alt boyut arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir, $r=0,578$, $p<.05$. Buna göre “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeyi arttıkça “Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme” yeterlilik düzeyinin de arttığı söylenebilir.

1. Alt boyut ile 7. Alt boyut arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir, $r=0,608$, $p<.05$. Buna göre “Eğitim Programını ve Çocukların

Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeyi arttıkça “Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme” yeterlilik düzeyinin de arttığı söylenebilir.

1. Alt boyut ile 8. Alt boyut arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir, $r=0,424$, $p<.05$. Buna göre “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeyi arttıkça “Öğrenme Sürecini Planlayabilme” yeterlilik düzeyinin de arttığı söylenebilir.

1. Alt boyut ile 9. Alt boyut arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir, $r=0,537$, $p<.05$. Buna göre “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeyi arttıkça “Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme” yeterlilik düzeyinin de arttığı söylenebilir.

2. alt boyuttan itibaren diğer alt boyutların da birbirleriyle anlamlı bir ilişki içinde olduğu ilgili tabloda (4.35) görülmektedir ($p<.05$).

Tüm alt boyutlar arası ilişkiler genellikle orta düzeyde, pozitif ve anlamlıyken; yalnızca 3. Alt boyut (Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme) ile 5. Alt boyut (Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme) arasında ($r=.709$) ve 6. Alt boyut (Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme) ile 9. Alt boyut (Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme) arasında ($r=.800$); yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

4.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

“Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği”nin alt boyutlarının ortalama puanları arasındaki ilişkiler tablo 4.36’da yer almıştır.

TABLO 4.36 Okul Öncesi Öğretmenlerinin, Ölçme Aracı Alt Boyutlarına İlişkin Görüşlerinin Ortalama Puanları ve Standart Sapmaları

ALT BOYUTLAR	N	Standart Sapma	Ortalama	Ortalama Puanlar
Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme (1. Alt Boyut)	165	5,29511	29,0667	4,15
Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme (2. Alt Boyut)	165	4,07870	21,0667	4,21
Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme (3. Alt Boyut)	165	3,38580	20,8909	4,17
Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme (4. Alt Boyut)	165	4,90328	17,4545	4,36
Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme (5. Alt Boyut)	165	2,67771	16,9758	4,24
Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme (6. Alt Boyut)	165	1,81594	13,4485	4,48
Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme (7. Alt Boyut)	165	2,00659	7,6727	3,83
Öğrenme Sürecini Planlayabilme (8. Alt Boyut)	165	1,34324	9,0242	4,51
Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme (9. Alt Boyut)	165	1,22212	8,9818	4,49

Tablo 4.36 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerin “Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeği”ndeki maddelere ilişkin verdikleri cevaplara göre, tüm alt boyutlar açısından ortalama puanların 3 (Katılıyorum) düzeyinin üzerinde olduğu görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri çerçevesinde, “Öğrenme Sürecini Planlayabilme (8. Alt Boyut)” alt boyutunun 4,51 ortalamayla en çok kabul gören alt boyut olduğu anlaşılmaktadır. Bu alt boyutu sırasıyla 4,49 ortalamayla “Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme”, 4,48 ortalamayla “Gelişim Alanları Doğrultusunda

Çocuğu Destekleyebilme, 4,36 ortalamayla “Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme”, 4,24 ortalamayla “Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme”, 4,21 ortalamayla “Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme, 4,17 ortalamayla “Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme, 4,15 ortalamayla “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme ve 3,83 ortalamayla “Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme” alt boyutunun izlediği görölmektedir.

Tablo’ya göre (4.36), “Öğrenme Sürecini Planlayabilme (8. Alt Boyut)” alt boyutunun 4,51 ortalamayla en yüksek, “Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme (7. Alt Boyut)” alt boyutunun ise 3,83 ortalamayla en düşük ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgiden hareketle okul öncesi öğretmenlerinin kendilerini en çok “Öğrenme Sürecini Planlayabilme” konusunda yeterli görmelerine karşın “Meslektaşları ile İşbirliği Yapabilme” yeterliği açısından kendilerini diğerlerine göre daha az yeterli gördükleri söylenebilir.

4.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

“Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği” A1, A2 ve A3 düzeyindeki yeterlik maddeleri ve sözü edilen yeterlik maddelerinin ölçme aracındaki madde numaraları Tablo 4.37’de yer almaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin A1, A2 ve A3 düzeyindeki yeterlik maddelerine ilişkin katılım düzeyleri ise Tablo 4.38’de gösterilmiştir.

TABLO 4.37: Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği A1, A2 ve A3 Düzeylerinde Yer Alan Yeterlik İfadeleri

Madde Numarası	Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Ölçek Maddeleri
	<i>A1 Düzeyi Yeterlik Maddeleri</i>
3	Çocuğun gelişimine yönelik değerlendirme sonuçlarını aileleri ile paylaşırım
8	Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yaparım
9	Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yaparım
10	Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yaparım
11	Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yaparım
12	Çocuğun eğitim sürecine aktif katılımını sağlarım
31	Öğrenme sürecinde grup etkinliklerine yer veririm
32	Öğrenme sürecinde bireysel etkinliklere yer veririm
	<i>A2 Düzeyi Yeterlik Maddeleri</i>
1	Çocuğun bireysel farklılıklarını ortaya çıkaracak teknikleri kullanırım
2	Uyguladığım eğitim programında edindiğim değerlendirme sonuçlarını analiz ederek yeni uygulamalarıma yansıtırım
5	Değerlendirme sonuçlarını çocukların gelişimlerini desteklemeye yönelik kullanırım
7	Öğrenme sürecini çocukların katılımıyla değerlendiririm
13	İlgi köşelerinin özelliklerine göre yerlerini belirlerim
16	Materyallerin çocuğun rahat erişimine, kullanımına açık olmasını gözetirim
17	İlgi köşeleri ve materyal raflarını çocukların bağımsız olarak kullanabilecekleri şekilde düzenlerim
18	Okul dışındaki öğrenme ortamlarından yararlanırım
19	Drama, grup tartışması, birbirine öğretme vb. teknikleri kullanırım
20	Gösteri, soru-yanıt, model alma, öykü vb. yöntemleri kullanırım
21	Etkinlikler arası geçişi ayarlayarak zamanı etkili kullanırım

22	Planlama yaparken çocukların bireysel farklılıklarını göz önünde bulundururum
23	Planlama yaparken çocukların ihtiyaçlarını göz önünde bulundururum
24	Eğitim programı doğrultusunda çocuklarla birlikte öğretim sürecini planlarım
26	Çocuğun psikolojik gelişimine ilişkin çabasını desteklerim
27	Çocuğun sosyal gelişimine ilişkin çabasını desteklerim
28	Çocuğun akademik gelişimine ilişkin çabasını desteklerim
33	Çocuğun öğrenmesini güdülerim
	A3 Düzeyi Yeterlik Maddeleri
4	Çocuğun gelişimini değerlendirmek için özgün araçlar hazırlarım
6	Uyguladığım eğitim programını değerlendirmek için alternatif yöntemler kullanırım
14	İlgi çekici materyaller hazırlarım
15	Geliştirilebilir materyaller hazırlarım
25	Çocukların kendi öğrenmelerini kendilerinin inşa edeceği şekilde eğitim sürecini planlamaya dahil olmalarını sağlarım
29	Meslektaşlarıma materyal kullanma konusunda rehberlik yaparım
30	Meslektaşlarıma materyal geliştirme konusunda rehberlik yaparım
34	Demokratik bir sınıf atmosferi yaratırım

Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği'nde yer alan A1, A2 ve A3 düzeyindeki yeterlik maddelerinin her biri farklı alt faktörler altında toplanmıştır. Aynı düzeyde yer alan yeterlik maddelerini bir arada görmek açısından, maddeler düzeylerine göre yeniden tablolaştırılmıştır (4.37).

Tablo 4.37 incelendiğinde, A1 düzeyinde toplam 8 yeterlik maddesinin, A2 düzeyinde 18 yeterlik maddesinin ve A3 düzeyinde toplam 8 yeterlik maddesinin yer aldığı görülmektedir.

TABLO 4.38: Okul Öncesi Öğretmenlerinin A1, A2 ve A3 Düzeylerindeki Yeterlilikleri

DÜZEY	Hiç Katılmıyorum		Çok Az Katılıyorum		Katılıyorum		Büyük Ölçüde Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
A1 Düzeyi											
3	-	-	4	2,4	29	17,6	47	28,5	85	51,5	165
8	-	-	10	6,1	50	30,3	41	24,8	64	38,8	165
9	1	0,6	8	4,8	50	30,3	45	27,3	61	37,0	165
10	-	-	2	1,2	42	25,5	45	27,3	76	46,1	165
11	-	-	4	2,4	31	18,8	47	28,5	83	50,3	165
12	-	-	-	-	18	10,9	43	26,1	104	63,0	165
31	-	-	-	-	20	12,1	40	24,2	105	63,6	165
32	-	-	1	0,6	19	11,5	40	24,2	105	63,6	165
A2 Düzeyi											
1	-	-	4	2,4	33	20,0	50	30,3	78	47,3	165
2	-	-	4	2,4	43	26,1	52	31,5	66	40,0	165
5	-	-	1	0,6	34	20,6	51	30,9	79	47,9	165
7	1	0,6	4	2,4	33	20,0	48	29,1	79	47,9	165
13	-	-	4	2,4	30	18,2	57	34,5	74	44,8	165
16	-	-	2	1,2	33	20,0	46	27,9	84	50,9	165
17	-	-	5	3,0	29	17,6	56	33,9	75	45,5	165
18	-	-	6	3,6	37	22,4	53	32,1	69	41,8	165
19	-	-	2	1,2	32	19,4	50	30,3	81	49,1	165
20	-	-	-	-	17	10,3	55	33,3	93	56,4	165
21	-	-	4	2,4	30	18,2	44	26,7	87	52,7	165
22	-	-	1	0,6	23	13,9	44	26,7	97	58,8	165
23	-	-	1	0,6	17	10,3	46	27,9	101	61,2	165
24	-	-	12	7,3	45	27,3	42	25,5	66	40,0	165
26	-	-	-	-	20	12,1	47	28,5	98	59,4	165
27	-	-	-	-	15	9,1	48	29,1	102	61,8	165
28	-	-	1	0,6	20	12,1	48	29,1	96	58,2	165
33	-	-	-	-	17	10,3	47	28,5	101	61,2	165
A3 Düzeyi											
4	2	1,2	7	4,2	45	27,3	42	25,5	69	41,8	165
6	1	0,6	8	4,8	48	29,1	47	28,5	61	37,0	165
14	-	-	2	1,2	42	25,5	52	31,5	69	41,8	165
15	-	-	4	2,4	47	28,5	54	32,7	60	36,4	165
25	-	-	8	4,8	40	24,2	51	30,9	66	40,0	165
29	4	2,4	10	6,1	51	30,9	43	26,1	57	34,5	165
30	2	1,2	13	7,9	50	30,3	46	27,9	54	32,7	165
34	-	-	-	-	21	12,7	45	27,3	99	60,0	165

Tablo 4.38 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin A1 düzeyindeki yeterliklere ilişkin görüşlerinin çoğunlukla “tamamen katılıyorum” şeklinde olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, okul öncesi öğretmenleri A1 düzeyindeki yeterlikler konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin A2 düzeyindeki yeterliklere ilişkin görüşlerine bakıldığında da görüşlerin çoğunlukla “tamamen katılıyorum” şeklinde olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle okul öncesi öğretmenlerinin A2 düzeyindeki yeterlikler konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin A3 düzeyindeki yeterliklere ilişkin görüşlerinin de çoğunlukla “tamamen katılıyorum” şeklinde olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle okul öncesi öğretmenlerinin A3 düzeyindeki yeterlikler konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin, A1 düzeyindeki yeterliklere tamamen katılma yüzdesi aritmetik ortalamaları $X = \%51,5$; A2 düzeyindeki yeterliklere tamamen katılma yüzdesi aritmetik ortalamaları $X = \%51,3$ ve A3 düzeyindeki yeterliklere tamamen katılma yüzdesi aritmetik ortalamaları $X = \%40,5$ olarak hesaplanmıştır. Bu bulgular doğrultusunda A1 ve A2 düzeyindeki yeterliklere tamamen katılma yüzdesi ortalamaları birbirine eşitken, A3 düzeyindeki yeterliklere tamamen katılma yüzdesi ortalamasının A1 ve A2 düzey ortalamalarından daha düşük olduğu görülmektedir. Bu bilgiden hareketle okul öncesi öğretmenlerinin A3 düzeyindeki yeterlikler açısından kendilerini A1 ve A2 düzeyindeki yeterliklere göre daha az yeterli gördükleri söylenebilir.

4.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Okul öncesi öğretmenlerin, demografik özelliklere göre yeterlilik düzeylerinin anlamlandırılmasına ilişkin tablolar aşağıda yer almaktadır.

4.5.a. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Okul Türü Değişkenine İlişkin Bulgular

TABLO 4.39: Okul öncesi öğretmenlerin mezun oldukları okul türlerine göre alt boyutlara ilişkin ANOVA sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme (1. Alt Boyut)	Gruplararası	33,105	2	32,450	16,552	,557
	Gruplariçi	4565,162	162	27,928	28,180	
	Toplam	4598,267	164			
Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme (2. Alt Boyut)	Gruplararası	2,739	2	63,792	1,369	,922
	Gruplariçi	2725,528	162	15,457	16,824	
	Toplam	2728,267	164			
Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme (3. Alt Boyut)	Gruplararası	46,090	2	19,329	23,045	,134
	Gruplariçi	1833,946	162	11,267	11,321	
	Toplam	1880,036	164			
Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme (4. Alt Boyut)	Gruplararası	6,842	2	51,894	3,421	,869
	Gruplariçi	3936,067	162	23,346	24,297	
	Toplam	3942,909	164			
Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme (5. Alt Boyut)	Gruplararası	4,792	2	8,296	2,396	,718
	Gruplariçi	1171,111	162	7,142	7,229	
	Toplam	1175,903	164			
Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme (6. Alt Boyut)	Gruplararası	6,914	2	3,454	3,457	,353
	Gruplariçi	533,898	162	3,294	3,296	
	Toplam	540,812	164			
Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme (7. Alt Boyut)	Gruplararası	3,108	2	3,185	1,554	,682
	Gruplariçi	657,220	162	4,047	4,057	
	Toplam	660,327	164			

Öğrenme Sürecini Planlayabilme (8. Alt Boyut)	Gruplararası	,646	2	1,906	,323	,838
	Gruplarıçi	295,257	162	1,802	1,823	
	Toplam	295,903	164			
Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme (9. Alt Boyut)	Gruplararası	6,044	2	1,114	3,022	,132
	Gruplarıçi	238,902	162	1,503	1,475	
	Toplam	244,945	164			

Tablo 4.39 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin “gelişim alanları” ve “değerlendirme” yeterli alanlarına ilişkin yeterlilik düzeylerinin mezun oldukları okullara göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p < .05$).

4.5.b. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bölümlerini İstekli Olarak Seçip Seçmeme Durumlarına İlişkin Bulgular

TABLO 4.40: Okul öncesi öğretmenlerin bölümlerini istekli olarak seçip seçmeme durumlarına ilişkin ANOVA sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme (1. Alt Boyut)	Gruplararası	71,581	2	35,791	1,281	,281
	Gruplarıçi	4526,686	162	27,943		
	Toplam	4598,267	164			
Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme (2. Alt Boyut)	Gruplararası	33,616	2	16,808	1,010	,366
	Gruplarıçi	2694,650	162	16,634		
	Toplam	2728,267	164			
Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme (3. Alt Boyut)	Gruplararası	42,666	2	21,333	1,881	,156
	Gruplarıçi	1837,370	162	11,342		
	Toplam	1880,036	164			
Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme (4. Alt Boyut)	Gruplararası	14,140	2	7,070	,292	,748
	Gruplarıçi	3928,769	162	24,252		
	Toplam	3942,909	164			
Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme (5. Alt Boyut)	Gruplararası	10,699	2	5,349	,744	,477
	Gruplarıçi	1165,204	162	7,193		
	Toplam	1175,903	164			

Gelişim Alanları	Gruplararası	5,850	2	2,925	,886	,414
Doğrultusunda Çocuğu	Gruplarıçi	534,963	162	3,302		
Destekleyebilme	Toplam	540,812	164			
(6. Alt Boyut)						
Meslektaşları İle İşbirliği	Gruplararası	12,565	2	6,282	1,571	,211
Yapabilme	Gruplarıçi	647,763	162	3,999		
(7. Alt Boyut)	Toplam	660,327	164			
Öğrenme Sürecini	Gruplararası	8,460	2	4,230	2,384	,095
Planlayabilme	Gruplarıçi	287,443	162	1,774		
(8. Alt Boyut)	Toplam	295,903	164			
Etkileşimli Bir Sınıf	Gruplararası	2,313	2	1,157	,772	,464
Ortamı Oluşturabilme	Gruplarıçi	242,632	162	1,498		
(9. Alt Boyut)	Toplam	244,945	164			

Tablo 4.40 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin “gelişim alanları” ve “değerlendirme” alanları yeterlilik düzeylerinin bölümlerini isteyerek seçip seçmeme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($p < .05$).

4.5.c. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine İlişkin Bulgular

TABLO 4.41: Okul öncesi öğretmenlerin mesleki kıdemine göre alt boyutlara ilişkin ANOVA sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Programını ve	Gruplararası	129,801	4	32,450	1,162	,330
Çocukların Gelişimini	Gruplarıçi	4468,466	160	27,928		
Değerlendirebilme	Toplam	4598,267	164			
(1. Alt Boyut)						
Farklı Öğrenme İhtiyacı	Gruplararası	255,166	4	63,792	4,127	,003
Olan Çocuklara Yönelik	Gruplarıçi	2473,100	160	15,457		
Çalışmalar Yapabilme	Toplam	2728,267	164			
(2. Alt Boyut)						
Materyal Seçebilme,	Gruplararası	77,314	4	19,329	1,715	,149
Kullanabilme ve	Gruplarıçi	1802,722	160	11,267		
Hazırlayabilme	Toplam	1880,036	164			
(3. Alt Boyut)						

Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme (4. Alt Boyut)	Gruplararası Gruplarıçi Toplam	207,574 3735,335 3942,909	4 160 164	51,894 23,346	2,223	,069
Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme (5. Alt Boyut)	Gruplararası Gruplarıçi Toplam	33,184 1142,719 1175,903	4 160 164	8,296 7,142	1,162	,330
Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme (6. Alt Boyut)	Gruplararası Gruplarıçi Toplam	13,817 526,995 540,812	4 160 164	3,454 3,294	1,049	,384
Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme (7. Alt Boyut)	Gruplararası Gruplarıçi Toplam	12,738 647,589 660,327	4 160 164	3,185 4,047	,787	,535
Öğrenme Sürecini Planlayabilme (8. Alt Boyut)	Gruplararası Gruplarıçi Toplam	7,626 288,277 295,903	4 160 164	1,906 1,802	1,058	,379
Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme (9. Alt Boyut)	Gruplararası Gruplarıçi Toplam	4,458 240,488 244,945	4 160 164	1,114 1,503	,741	,565

Analiz sonuçları (Tablo 4.41), okul öncesi öğretmenlerinin “gelişim alanları” ve “değerlendirme” yeterlik alanları yeterlilik düzeylerinin, mesleki kıdemleri bakımından yalnızca “Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme (2. alt boyut)” yeterliği açısından anlamlı bir fark ($F(4, 160)=4,127, p< 0,05$) olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle okul öncesi öğretmenlerinin “Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme” yeterlilik düzeylerinin mesleki kıdemlerine bağlı olarak değiştiği görülmektedir. Diğer alt boyutlara bakıldığında mesleki kıdem açısından anlamlı bir farklılığın görülmediği anlaşılmaktadır.

TABLO 4.42: Mesleki kıdemin Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilmeye (2.Alt boyut) ilişkin yeterlilik düzeyine etkisi (Tukey Çoklu Karşılaştırmalar Testi)

			%95				
			Ortalama Fark	Standart Hata	Anlam-lılık Düzeyi	Alt Sınır	Üst Sınır
Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme (2. alt boyut)	1-5 yıl	6-10 yıl	-,35897	,83281	,993	-2,6568	1,9389
		11-15 yıl	-3,58974*	,99540	,004	-6,3362	-,8433
		16-20 yıl	-,52436	1,08128	,989	-3,5078	2,4590
		21 yıl ve üzeri	-1,76007	,97384	,373	-4,4470	,9269
	6-10 yıl	1-5 yıl	,35897	,83281	,993	-1,9389	2,6568
		11-15 yıl	-3,23077*	,94432	,007	-5,8363	-,6253
		16-20 yıl	-,16538	1,03445	1,000	-3,0196	2,6888
		21 yıl ve üzeri	-1,40110	,92156	,551	-3,9438	1,1416
	11-15 yıl	1-5 yıl	3,58974*	,99540	,004	,8433	6,3362
		6-10 yıl	3,23077*	,94432	,007	,6253	5,8363
		16-20 yıl	3,06538	1,16933	,071	-,1610	6,2917
		21 yıl ve üzeri	1,82967	1,07076	,432	-1,1247	4,7840
	16-20 yıl	1-5 yıl	,52436	1,08128	,989	-2,4590	3,5078
		6-10 yıl	,16538	1,03445	1,000	-2,6888	3,0196
		11-15 yıl	-3,06538	1,16933	,071	-6,2917	,1610
		21 yıl ve üzeri	-1,23571	1,15103	,820	-4,4116	1,9401
	21 yıl ve üzeri	1-5 yıl	1,76007	,97384	,373	-,9269	4,4470
		6-10 yıl	1,40110	,92156	,551	-1,1416	3,9438
		11-15 yıl	-1,82967	1,07076	,432	-4,7840	1,1247
		16-20 yıl	1,23571	1,15103	,820	-1,9401	4,4116

Tablo 4.42 incelendiğinde, mesleki kıdemi 11-15 yıl arasında olan öğretmenlerin “Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme” yeterlilik düzeyleri ile mesleki kıdemi 1-5 yıl ve 6-10 yıl arasında olan öğretmenlerin yeterlilik düzeyleri arasında mesleki kıdemi 11-15 yıl olanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<.05$). Böylece okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe ilişkin

deneyimleri arttıkça bireysel öğrenmeyi destekleyen yeterliklerinin de arttığı ilgili tablodan (Tablo 4.41) anlaşılmaktadır.

4.5.d. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sözleşmeli ya da Kadrolu Olma Durumlarına İlişkin Bulgular

TABLO 4.43: Okul öncesi öğretmenlerinin yeterlilik ölçeği puanlarının sözleşmeli ya da kadrolu olma durumlarına göre t-testi sonuçları

Sözleşmelilik Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	sd	t	p
Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme (1. Alt Boyut)	evet hayır	13 150	28,84 29,00	6,60 5,18	161	0,08 .933
Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme (2. Alt Boyut)	evet hayır	13 150	20,61 21,05	4,33 4,07	161	0,35 .731
Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme (3. Alt Boyut)	evet hayır	13 150	21,61 20,77	3,68 3,35	161	0,79 .440
Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme (4. Alt Boyut)	evet hayır	13 150	17,69 17,40	2,95 5,06	161	0,31 .754
Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme (5. Alt Boyut)	evet hayır	13 150	16,53 16,98	3,17 2,64	161	0,49 .629
Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme (6. Alt Boyut)	evet hayır	13 150	13,69 13,40	1,65 1,83	161	0,59 .563
Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme (7. Alt Boyut)	evet hayır	13 150	7,30 7,67	2,92 1,91	161	0,63 .529

Öğrenme Sürecini Planlayabilme (8. Alt Boyut)	evet	13	9,69	0,75	161	1,91	.058
	hayır	150	8,95	1,37			
Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme (9. Alt Boyut)	evet	13	8,84	1,51	161	0,30	.762
	hayır	150	8,98	1,20			

Analiz sonuçları (Tablo 4.43), okul öncesi öğretmenlerinin “gelişim alanları ve “değerlendirme” yeterli alanlarına ilişkin yeterlilik düzeylerinin, kadrolu ya da sözleşmeli olma durumlarına göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir.

4.5.e. Okul Öncesi Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okullardaki Velilerin Sosyo-Ekonomik Düzeyine İlişkin Bulgular

TABLO 4.44: Okul öncesi öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki velilerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre alt boyutlara ilişkin ANOVA sonuçları

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme (1. Alt Boyut)	Gruplararası	169,281	2	84,640	3,096	,048
	Gruplarıçi	4428,986	162	27,339		
	Toplam	4598,267	164			
Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme (2. Alt Boyut)	Gruplararası	10,769	2	5,384	,321	,726
	Gruplarıçi	2717,498	162	16,775		
	Toplam	2728,267	164			
Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme (3. Alt Boyut)	Gruplararası	15,423	2	7,712	,670	,513
	Gruplarıçi	1864,613	162	11,510		
	Toplam	1880,036	164			
Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme (4. Alt Boyut)	Gruplararası	86,971	2	43,486	1,827	,164
	Gruplarıçi	3855,938	162	23,802		
	Toplam	3942,909	164			
Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme (5. Alt Boyut)	Gruplararası	30,200	2	15,100	2,135	,122
	Gruplarıçi	1145,703	162	7,072		
	Toplam	1175,903	164			

Gelişim Alanları	Gruplararası	3,443	2	1,722	,519	,596
Doğrultusunda Çocuğu	Gruplarıçi	537,369	162	3,317		
Destekleyebilme	Toplam	540,812	164			
(6. Alt Boyut)						
Meslektaşları İle İşbirliğı	Gruplararası	23,576	2	11,788	2,999	,053
Yapabilme	Gruplarıçi	636,752	162	3,931		
(7. Alt Boyut)	Toplam	660,327	164			
Öğrenme Sürecini	Gruplararası	1,598	2	,799	,440	,645
Planlayabilme	Gruplarıçi	294,305	162	1,817		
(8. Alt Boyut)	Toplam	295,903	164			
Etkileşimli Bir Sınıf	Gruplararası	1,784	2	,892	,594	,553
Ortamı Oluşturabilme	Gruplarıçi	243,161	162	1,501		
(9. Alt Boyut)	Toplam	244,945	164			

Tablo 4.44'e göre analiz sonuçları, okul öncesi öğretmenlerinin “gelişim alanları ve “değerlendirme” yeterlik alanlarına ilişkin yeterlilik düzeylerinin, görev yaptıkları okullardaki velilerin sosyo-ekonomik düzeyleri bakımından yalnızca “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” (1. alt boyut) yeterliği açısından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F(2, 162) = 3,096, p < 0,05$. Başka bir deyişle okul öncesi öğretmenlerinin “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeyleri görev yaptıkları okullardaki velilerin sosyo-ekonomik düzeylerine bağlı olarak değişmektedir. Diğer alt boyutlara bakıldığında okul öncesi öğretmenlerin yeterlilik düzeyleri ile görev yaptıkları okullardaki velilerin sosyo-ekonomik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

TABLO 4.45 “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme (1.Alt Boyut)” alt boyutuna ilişkin LSD testi sonuçları

	I	II	Ortalama Farkı	p
LSD	0 TL -750 TL	751 TL – 1000 TL	-0.59	0.585
		1001 TL ve üzeri	-2.40	0.028

Yeterlilik düzeyleri arasındaki farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre (Tablo 4.45), “Eğitim Programını ve Çocukların

Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeyleri açısından, görev yaptıkları okullardaki velilerin gelir düzeyi “0 TL - 750 TL” arasında olan öğretmenler ile velilerinin gelir düzeyi “1001 TL ve üzeri” olan öğretmenler arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($p<.05$). Görev yaptıkları okullardaki velilerin gelir düzeyi “1001 TL ve üzeri” olan öğretmenlerin, velilerinin gelir düzeyi “0 TL – 750 TL” olan öğretmenlere göre “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeylerinin daha üst seviyede olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, uygulama sonucu elde edilen verilerden çıkarılan sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilecek önerilere yer verilmiştir.

5.1. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

5.1.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN SONUÇLAR

1. Okul öncesi öğretmenlerinin “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” alt boyutundaki yeterlik ifadelerine ilişkin katılım düzeyleri genellikle “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuçlar, Gönen, Koç, Üstün ve Yılmaz (2010)’ın araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Gönen ve arkadaşlarının (2010), okul öncesi öğretmenliği mezunlarının alanda hangi kurumlarda ve ne görevlerde çalıştıklarını saptamak ve mezun olduklarında sahip oldukları bilgi, beceri ve yeterlilikler ile iş yaşamlarında sahip oldukları yeterlilikleri karşılaştırmak amacıyla yaptıkları araştırmada, çalışır durumda olan okul öncesi öğretmenlerinin “öğrenme ve gelişimi izleme ve değerlendirme” yeterliğine ilişkin sorulara verdikleri cevap ortalamaları 4.30 düzeyinde olmuştur. Bu sonuç doğrultusunda, okul öncesi öğretmenlerin sözü edilen yeterlik açısından kendilerini yeterli gördükleri belirlenmiştir.
2. Okul öncesi öğretmenlerinin “Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme” alt boyutundaki yeterlik ifadelerine ilişkin katılım düzeyleri genellikle “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır.
3. Okul öncesi öğretmenlerinin “Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme” alt boyutundaki yeterlik ifadelerine ilişkin katılım düzeyleri

genellikle “tamamen katılıyorum” şeklinde olmuştur. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin “Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlama” konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır. Korkmaz (2011), öğretmen adaylarının öğretim materyallerinden yararlanmaya dönük öz-yeterlilik algılarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının, Öğretim Materyallerinden Yararlanmaya Dönük Öz-Yeterlilik Algılarının diğer bölümlerdeki öğretmen adaylarına oranla en düşük ortalamaya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Öğretim Materyallerinden Yararlanma Öz-Yeterlilik Ölçeğinin “İçerik”, “Kullanma” ve “Tasarım”dan oluşan toplam üç faktörü açısından da, okul öncesi öğretmen adaylarının yeterlilik algılarının diğer bölümlerdeki öğretmen adaylarına oranla en düşük ortalamaya sahip olduğu bulunmuştur. Fakat araştırma bulguları incelendiğinde, öz-yeterlilik algıları toplam puan ortalamalarına ve “İçerik”, “Kullanma”, “Tasarım” faktörleri puan ortalamalarına bakıldığında ortalamaların $X=75,00$ düzeyinde olduğu görülmüştür. Bu bulgudan hareketle, okul öncesi öğretmenlerinin öğretim materyallerinden yararlanma konusunda kendilerini yeterli gördükleri söylenebilir.

4. Okul öncesi öğretmenlerinin “Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme” alt boyutundaki yeterlik ifadelerine ilişkin katılım düzeyleri genellikle “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin Eğitim Faaliyetlerini Yürütme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır.
5. Okul öncesi öğretmenlerinin “Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme” alt boyutundaki yeterlik ifadelerine ilişkin katılım düzeyleri genellikle “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlama konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır.
6. Okul öncesi öğretmenlerinin “Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme” alt boyutundaki yeterlik ifadelerine ilişkin katılım düzeyleri genellikle “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin Gelişim Alanlarını Doğrultusunda Çocuğu Destekleme konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır.

7. Okul öncesi öğretmenlerinin “Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme” alt boyutundaki yeterlik ifadelerine ilişkin katılım düzeyleri genellikle “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin Meslektaşları İle İşbirliği Yapma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır.
8. Okul öncesi öğretmenlerinin “Öğrenme Sürecini Planlayabilme” alt boyutundaki yeterlik ifadelerine ilişkin katılım düzeyleri genellikle “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin Öğrenme Sürecini Planlama konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır.
9. Okul öncesi öğretmenlerinin “Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme” alt boyutundaki yeterlik ifadelerine ilişkin katılım düzeyleri genellikle “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturma konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu bilgilerden hareketle; “Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği” alt boyutlarında yer alan tüm maddelere ilişkin sonuçlara bakıldığında Ayık, Çiftçi ve Kök’ün (2011) yaptığı araştırma sonuçlarıyla benzer bulgular elde edildiği görülmektedir. Ayık ve arkadaşları (2011), okul öncesi öğretmen adaylarının MEB tarafından “Temel Eğitime Destek Projesi” kapsamında geliştirilen okul öncesi öğretmenliği özel alan yeterliklerine ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla yaptıkları araştırmada, “Gelişim Alanları” yeterliğine ilişkin ortalamanın 4,23 olduğunu, “Değerlendirme” yeterlik alanına ilişkin ortalamanın ise 4,03 olduğunu tespit etmişlerdir. Sözü edilen çalışma incelendiğinde, “Gelişim Alanları” ve “Değerlendirme” yeterlik alanlarının altında yer alan her bir performans göstergesi ortalamasının 4,00’a yakın ya da 4’00’dan büyük olduğu görülmüştür. Buna göre okul öncesi öğretmen adaylarının bu iki yeterlik alanlarına ilişkin tüm performans göstergeleri açısından kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılabilir. Aynı şekilde Şahin (2010) tarafından, okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumları ve yeterlilik algılarını belirlemek için yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin kendilerini mesleki açıdan yeterli olarak algıladıkları, kendisini yetersiz algılayan hiç bir okul öncesi öğretmenin bulunmadığı görülmüştür.

5.1.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN SONUÇLAR

1. Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeğinin, “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme, Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme, Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme, Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme, Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme, Gelişim Alanlarını Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme, Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme, Öğrenme Sürecini Planlayabilme ve Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme” alt boyutlarının her birinin birbirleriyle anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu belirlenmiştir. Yani, okul öncesi öğretmenlerinin herhangi bir alt boyuta ilişkin yeterlilik düzeyleri arttığında, diğer alt boyutlara ilişkin yeterlilik düzeylerinin de artacağı söylenebilir.
2. Tüm alt boyutlar arası ilişkiler genellikle orta düzeyde, pozitif ve anlamlıyken; yalnızca 3. Alt boyut (Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme) ile 5. Alt boyut (Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme) arasında ($r=709$) ve 6. Alt boyut (Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme) ile 9. Alt boyut (Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme) arasında ($r=800$); yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

5.1.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN SONUÇLAR

1. “Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeği”nin tüm alt boyutlarına ilişkin ortalama puanların 3 (Katılıyorum) düzeyinin üzerinde olduğu görülmüştür. Bu bilgidен hareketle okul öncesi öğretmenlerin, “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme, Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme, Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme, Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme, Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme, Gelişim Alanlarını Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme, Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme, Öğrenme Sürecini Planlayabilme ve Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme” yeterliliklerinin her biri açısından kendilerini “yeterli” gördükleri sonucuna ulaşılmaktadır. Ayık ve arkadaşlarının (2011) yaptıkları araştırmada ise, okul öncesi öğretmen adaylarının

okul öncesi öğretmenliği özel alan yeterliliklerine ait performans göstergelerine ilişkin vermiş oldukları cevapların ortalamalarının çoğunlukla 3 (Kararsızım) ile 4 (Katılıyorum) derecesi arasında yığıldığı görülmüştür.

2. Alt boyutlara ilişkin ortalama puanlara göre, okul öncesi öğretmenlerinin kendilerini en çok “Öğrenme Sürecini Planlayabilme” konusunda yeterli görmelerine karşın “Meslektaşları ile İşbirliği Yapabilme” yeterliği açısından kendilerini diğerlerine göre daha az yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN SONUÇLAR

1. Okul öncesi öğretmenlerinin A1 düzeyindeki yeterliklere ilişkin görüşleri çoğunlukla “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Buna göre, okul öncesi öğretmenlerinin A1 düzeyindeki yeterlikler konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri belirlenmiştir.
2. Okul öncesi öğretmenlerinin A2 düzeyindeki yeterliklere ilişkin görüşleri çoğunlukla “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Buna göre, okul öncesi öğretmenlerinin A2 düzeyindeki yeterlikler konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri tespit edilmiştir.
3. Okul öncesi öğretmenlerinin A3 düzeyindeki yeterliklere ilişkin görüşleri çoğunlukla “tamamen katılıyorum” şeklindedir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin A3 düzeyindeki yeterlikler konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli gördükleri belirlenmiştir.
4. Okul öncesi öğretmenlerinin, A1 ve A2 düzeyindeki yeterliklere tamamen katılma yüzdesi ortalamaları birbirine eşitken, A3 düzeyindeki yeterliklere tamamen katılma yüzdesi ortalamasının A1 ve A2 düzey ortalamalarından daha düşük olduğu görülmektedir. Bu bilgidен hareketle okul öncesi öğretmenlerinin A3 düzeyindeki yeterlikler açısından kendilerini A1 ve A2 düzeyindeki yeterliklere göre daha az yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç araştırma adına beklenen bir durumu ortaya koymaktadır. A3 düzeyindeki yeterlikler en üst düzey yeterlikler olduğundan, okul öncesi öğretmenlerin A1 ve A2 düzeyindeki yeterlikler açısından A3 düzeyine göre daha yüksek katılıma sahip olmaları beklenmektedir.

5.1.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN SONUÇLAR

1. Okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları okul “Gelişim Alanları” ve “Değerlendirme” yeterlik alanlarına ilişkin yeterlilik düzeylerini etkilememektedir. Bu sonuçla, Kesgin (2006) ve Şahin (2010)’nin yaptıkları araştırmalarla benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarından farklı olarak, Teltik (2009), eğitim düzeyi değişkeni için ön lisans mezunu öğretmenlerin lisans mezunu öğretmenlere oranla daha yüksek mesleki yeterlilik düzeyine sahip olduklarını tespit etmiştir.
2. Okul öncesi öğretmenlerinin bölümlerini isteyerek seçip seçmeme durumları “Gelişim Alanları” ve “Değerlendirme” yeterlik alanlarına ilişkin yeterlilik düzeylerini etkilememektedir.
3. Okul öncesi öğretmenlerinin yalnızca “Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme” yeterliği açısından mesleki kıdemleri arttıkça yeterlilik düzeyleri artmaktadır. Gönen ve arkadaşlarının (2010) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin tecrübeli (3 yıl ve üzeri tecrübe) ya da tecrübesiz (0-3 yıl arası tecrübe) olmalarının yeterlilik düzeylerini etkilemediği ancak tecrübeli öğretmenlerin mezuniyet sırasında sahip olduklarını belirttikleri yeterlilik düzeylerinin tecrübesizlere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Teltik (2009), Şahin (2010) ve Kesgin (2006) ise yaptıkları araştırmalarda, okul öncesi öğretmenlerin yeterlilik düzeyleri ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir farklılık bulamamışlardır.
4. Okul öncesi öğretmenlerinin kadrolu ya da sözleşmeli olma durumları “Gelişim Alanları” ve “Değerlendirme” yeterlik alanlarına ilişkin yeterlilik düzeylerini etkilememektedir.
5. Okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları okullardaki velilerin sosyo-ekonomik düzeyleri yalnızca “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeylerinde anlamlı bir farklılığa yol açmıştır.

Görev yaptıkları okullardaki velilerin gelir düzeyi “1001 TL ve üzeri” olan öğretmenlerin, velilerinin gelir düzeyi 0 TL – 750 TL olan öğretmenlere göre “Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme” yeterlilik düzeyleri daha üst seviyededir.

5.2. ÖNERİLER

1. Araştırma bulgularına göre, okul öncesi öğretmenleri ölçme aracında yer alan yeterlilik ifadelerine çoğunlukla tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bu sonucun “bireylerin kendilerini değerlendirmeleri” açısından nesnel olarak nitelendirilmeyebilir. Bu nedenle, araştırmada kullanılan ölçme aracı ile yine okul öncesi öğretmenlerinin söz konusu yeterlikleri okul yöneticileri, veliler ya da alan uzmanları tarafından değerlendirilebilir.
2. Okul öncesi öğretmenlerinin yeterlilik ifadelerine katılım düzeyleri incelendiğinde, yeterlilik ifadelerine tamamen katılma düzeylerinin, tüm yeterlilik ifadelerinde % 60'ın altında olduğu görülmektedir.
Tam öğrenmenin gerçekleştiğini söylenebilmek için % 70 - % 75 gibi bir oran gerektiğinden, okul öncesi öğretmenlerinin “Gelişim Alanları” ve “Değerlendirme” yeterlik alanlarında yer alan tüm yeterliliklerle ilgili hizmet içi eğitim ya da uzaktan eğitim almaları önerilebilir.
Aynı zamanda örgün eğitim döneminde de sözü edilen yeterliliklere ilişkin derslere ağırlık verilmesi önerilebilir.
3. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yeterlilik düzeyleri “Okul Öncesi Öğretmenleri Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlik Ölçeği” ile belirlenmiştir. Elde edilen sonuçların güvenilirliklerinin artırılması açısından, okul öncesi öğretmenlerinin yeterlilik düzeyleri farklı yöntem ve tekniklerle de belirlenebilir.
4. Benzer bir araştırmanın, farklı bir örneklem grubu olan öğretmen adayları ile gerçekleştirilmesi önerilebilir. Özellikle dördüncü sınıfta okuyan mezun olma durumundaki öğretmen adaylarının kendilerini ne düzeyde yeterli gördükleri araştırılarak sonuçlar, bu çalışmanın sonuçları karşılaştırılabilir. Bu şekilde, hizmet öncesinde verilen eğitimin öğretmenlerin kendilerini ne derece yeterli olarak hissetmelerini sağladığı tespit edilebileceği gibi, meslekte aktif olarak rol alındığında bu algının değişiklik gösterip göstermediği karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

Aksoy, P. (2009) *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Eğitim Ortamlarının Niteliğinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Tokat İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

Aral, N., Can Yaşar, M. ve Kandır, A. (2002) *Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı*, Yapa Yayın Pazarlama San Tic A.Ş: İstanbul.

Arı, M. ve Tuğrul, B. (1996) “Okul Öncesi Eğitim”, *Milli Eğitim Dergisi*, s. 132, ss. 18-21.

Aslan, K. (2003) *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları: İzmir.

Ataünal, A. (2003) *Niçin ve Nasıl Bir Öğretmen*, Milli Eğitim Vakfı Yayınları: Ankara.

Ay, B. (2007) *Öğretmenlerin Öz-Yeterlilikleri ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Aydın, B. (2002) “*Gelişimin Doğası*”, “*Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*”, Ed. B. Yeşilyaprak, Pegema Yayıncılık: Ankara.

Aydın, R. (2009) “Türkiye’de Öğretmen Sorunları Açısından Milli Eğitim Şuralarının Değerlendirilmesi (1980-2000)”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, c. 42, s. 2, ss. 199-237.

Ayık A., Çiftçi M. ve Kök M. (2011) “Okul Öncesi Öğretmenliği Özel Alan Yeterliliklerine İlişkin İnceleme (Okul Öncesi Öğretmenliği Örneği)”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. 1, s. 15, ss.169-183.

Aytan, T., Gün, M. ve Güney, N. (2010) “Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri İle İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretim Programı İlişkisi”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c. 3, s. 10, ss.286-315.

Baykara Pehlivan, K. (2005) “Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisi Algıları Üzerine Bir Çalışma”, *İlköğretim Online*, s. 4(2), ss. 17-23.

Büyük Türkçe Sözlük (15.12.2010), <http://tdkterim.gov.tr>

Büyüköztürk, Ş. (2009) *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (10.Baskı)*, Pegem Akademi: Ankara.

Can Gül, Ş. (2009), *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının 2006 Okul Öncesi Eğitim Programının Değerlendirme Unsuruna Yönelik Görüş ve Davranışlarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Denizli.

Çelenk, S. (2003) “Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması”, *İlköğretim Online*, c. 2 (2), ss. 28-34.

Çelikten M., Şanal M. ve Yeni, Y. (2005/2) “Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 19, ss. 207-237.

Dede, Y. ve Yaman, S. (2008) A Scale For Adults’ Problem Solving Skills, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, c. 7, s. 14, ss. 252-269.

Demiralp, D., Kerimgil, S., Koç, S. ve Semerci, N. (2009) “Geçmişte (1942) ve Günümüzde (2003) Göreve Başlamış Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğretmenlik”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 33, s. 1, ss. 37-60.

Ekici, G. (2005) “Biyoloji Öz-Yeterlilik Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 29, ss. 85-94.

Ellez, A.M., Girgin, G., Oğuz, E. ve Özyılmaz Akamca, G. (2010) “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, Mesleki Benlik Saygıları ve Mesleki Yeterlilik İnançları”, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, s.28, ss. 1-15.

Engin, A.O. ve Aydın, S. (2007) “Sınıf İçi İletişimde Öğretmenin Rolü”, *KKEFD/JOKKEF*, s. 16, ss. 1-14.

Erden, M. (1998) *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Alkım Yayınları: İstanbul.

Erişen, Y. ve Şen, H.Ş. (2002) “Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanlarının Etkili Öğretmenlik Özellikleri”, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, c. 22, s. 1, ss. 99-116.

Gelen, İ. ve Özer, B. (2008) “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. 5, s. 9, ss. 39-55.

Genç, Ş. (2004) “Okul Öncesi Dönemde Gelişim Alanları”, “Özel Öğretim Yöntemleri”, Ed.M. Sağlam, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.

Gönen, M., Koç, K., Üstün, E. ve Yılmaz, A. (2010) “Okul Öncesi Öğretmenliği Mezunlarının Alandaki Bilgi, Beceri ve Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi”, *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II*, 16-18 Mayıs 2010, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Gürbüzürk, O. (2005) “Öğretmen Adaylarının Nasıl Bir Öğretmen Olmak İstediklerine İlişkin Görüşleri”, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 11, ss. 45-64.

Kara, İ. (2007) *İlköğretimde Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersi Öğretimine İlişkin Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.

Karacaoğlu, Ö.C. (2008) “Öğretmenlerin Yeterlilik Algıları”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, c. V, s. I, ss. 70-97.

Karagözoğlu, G. (2003) “Eğitim Sistemimizde Öğretmen Yetiştirme Politikamıza Genel Bir Bakış”, *Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi, Sivas.

Karasar, N. (2007) *Araştırmalarda Rapor Hazırlama (14.Baskı)*, Nobel Yayın Dağıtım Tic. Ltd. Şti: Ankara.

Karasar, N. (2009) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım Tic. Ltd. Şti: Ankara.

Karataş U.U. (2002) *Okul Öncesi Öğretmenlerin Yeterlilikleri*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Adana.

Keçeli-Kaysılı, B. (2008) “Akademik Başarımın Artırılmasında Aile Katılımı”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, s. 9 (1) , ss. 69-83.

Kesgin, E. (2006) *Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Öz-Yeterlilik Düzeyleri İle Problem Çözme Yaklaşımlarını Kullanma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Denizli İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Denizli.

Koç, A. (2010) “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Yeterlilikleri”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, c. 8, s. 19, ss. 107-149.

Komlodi, C. (2007) *Perceived Self-efficacy of Preschool Teachers in Early Reading Instruction*, Doctor of Education, Northern Arizona University: Arizona.

Korkmaz, M. (2010) Yaygın din eğitiminde yeterlilik ölçeği geliştirme süreci: Kur'an Kursu Öğreticileri Eğitim-Öğretim Yeterlilikleri Ölçeği Örneği, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 28, ss. 239-256.

Korkmaz, Ö. (2011) “Öğretmen Adaylarının Öğretim Materyallerinden Yararlanmaya Dönük Öz-Yeterlilik Algılarının İncelenmesi”, *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, c. 2, s. 4.

Oktay, A. (1993) “Okul Öncesi Eğitim”, *Eğitim ve Toplum*, Kış, ss. 37-40.

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri (2008), <http://www.meb.gov.tr>

Özkan, M. (2010) *Hizmet İçi Eğitim Programlarının Oluşturulmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya.

Sapsağlam, Ö. (2009) *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Usta Öğreticilerin Öğretmenlik Yeterliliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Tokat İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya.

- Senemoğlu, N. (2009) *Gelişim Öğrenme ve Öğretim (14. Baskı)*, Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. şti.:Ankara.
- Severcan, S. (2007) *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Uygulama Yaptıkları Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Sünbül, A.M. (2003) “*Bir Meslek Olarak Öğretmenlik*”, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş (3.Baskı)*, (Ed. Ö. Demirel-Z.Kaya), Pegema Yayıncılık: Ankara.
- şahin, A. (2011) “*Öğretmen Algılarına Göre Etkili Öğretmen Davranışları*”, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, c. 12, s. 1, ss.239-259.
- şahin, E. (2010) *İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Stili Tercihlerinin, Cinsiyetlerinin, Mesleki Kıdemlerinin, Özyeterlilik Algılarının ve Özyönetimli Öğrenmeye Hazırbulunluşluk Düzeylerinin Mesleki Yeterlilikleri Üzerindeki Etkisi*, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- şahin, S. Z. (2010) *Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutumları Ve Yeterlilik Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya.
- şener, T. ve Yıldız F.Ü. (2003) *Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Eğitimi ve Yaratıcı Etkinliklerde Kullanmak İçin Materyal Hazırlama*, Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- şişman, M. (2000) *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Pegema Yayıncılık: Ankara.
- TED, (2009) *Öğretmen yeterlikleri*, Türk Eğitim Derneği: Ankara.
- Teltik, H. (2009) *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlilik Algılarının İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeyleriyle İlişisinin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
- Teyfur, M. (2008) “*Yapılandırıcı Sınıf Yönetiminde Okul Aile İşbirliği*”, *Yapılandırıcı Yaklaşıma Göre Sınıf Yönetimi*, (Ed. M. Çelikten), Anı Yayıncılık: Ankara.

Yalın, H.İ. (2003) *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (9.Baskı)*, Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.

Yavuzer, H. (2001) *Çocuk Psikolojisi (25.Basım)*, Remzi Kitabevi A.Ş.: İstanbul.

Yazıcı, I. (2004) *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenleri Yeterlilikleri (İstanbul İli Örneği Üzerinde Bir Alan Araştırması)*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ana Bilim Dalı: Ankara.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2011) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (8.Baskı)*, Seçkin Yayıncılık: İstanbul.

**EK 1: OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİ
GELİŞİM VE DEĞERLENDİRME ALANI YETERLİLİK ÖLÇEĞİ**

BÖLÜM 1

1) Okulunuz velilerinin genel olarak sosyo-ekonomik düzeylerinin aşağıdaki seçeneklerden hangisi veya hangilerinde olduğunu söyleyebilirsiniz.

- a) 0 TL - 500 TL   b) 500 TL - 750 TL   c) 750 TL - 1000 TL   d) 1000 TL - 1250 TL   e) 1250 TL - 1500 TL
f) 1500 TL - 1750 TL   g) 1750 TL - 2000 TL   h) 2000 TL - 2250 TL   i) 2250 TL - 2500 TL   j) 2500 TL - 2750 TL
j) 2750 TL - 3000 TL   k) 3000 TL ve üzeri

2) Mesleki Kıdeminiz a. 1-5 yıl ( )   b. 6-10 yıl ( )   c. 11-15 yıl ( )   d. 16-20 yıl ( )   e. 21 yıl ve üzeri ( )

3) Mezun Olduğunuz Kurum a. Lise ( )   b. Önlisans ( )   c. Lisans ( )   d. Lisansüstü ( )

4) Sözleşmeli misiniz? a. Evet ( )   b. Hayır ( )

5) Bölümünüzü isteyerek mi seçtiniz? a. Evet ( )   b. Hayır ( )   c. Tesadüfen ( )

BÖLÜM 2 - YETERLİK ALANLARI

Sayın Öğretmenim, bir okul öncesi öğretmeninde bulunması gereken yeterlilik alanları aşağıda belirtilmiştir. Gözlemediğiniz bu yeterlik alanlarına ilişkin performans düzeylerine katılım derecenizi (X) işaretiyle belirtmeniz gerekmektedir. İçten katılımınız için teşekkür ederiz.

Eğitim Programını ve Çocukların Gelişimini Değerlendirebilme;

	Hiç katılmıyorum	Çok Az Katılıyorum	Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Çocuğın bireysel farklılıklarını ortaya çıkaracak teknikleri kullanırım	( )	( )	( )	( )	( )
2. Uyguladığım eğitim programında edindiğim değerlendirme sonuçlarını analiz ederek yeni uygulamalarma yansıtırım	( )	( )	( )	( )	( )
3. Çocuğın gelişimine yönelik değerlendirme sonuçlarını aileleri ile paylaşıyorum	( )	( )	( )	( )	( )
4. Çocuğın gelişimini değerlendirmek için özgün araçlar hazırlarım	( )	( )	( )	( )	( )
5. Değerlendirme sonuçlarını çocukların gelişimlerini desteklemeye yönelik kullanırım	( )	( )	( )	( )	( )
6. Uyguladığım eğitim programını değerlendirmek için alternatif yöntemler kullanırım	( )	( )	( )	( )	( )
7. Öğrenme sürecini çocukların katılımıyla değerlendiririm	( )	( )	( )	( )	( )

Farklı Öğrenme İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çalışmalar Yapabilme;

8. Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yaparım	( )	( )	( )	( )	( )
9. Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ilgili uzmanlarla işbirliği yaparım	( )	( )	( )	( )	( )
10. Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların öğrenme stilini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yaparım	( )	( )	( )	( )	( )
11. Farklı öğrenme ihtiyacı olan çocukların gelişim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak ailelerle işbirliği yaparım	( )	( )	( )	( )	( )
12. Çocuğın eğitim sürecine aktif katılımını sağlarım	( )	( )	( )	( )	( )

Materyal Seçebilme, Kullanabilme ve Hazırlayabilme;

13. İlgi köşelerinin özelliklerine göre yerlerini belirlerim	( )	( )	( )	( )	( )
14. İlgi çekici materyaller hazırlarım	( )	( )	( )	( )	( )
15. Geliştirilebilir materyaller hazırlarım	( )	( )	( )	( )	( )
16. Materyallerin çocuğın rahat erişimine, kullanımına açık olmasını gösteririm	( )	( )	( )	( )	( )
17. İlgi köşeleri ve materyal raflarını çocukların bağımsız olarak kullanabilecekleri şekilde düzenlerim	( )	( )	( )	( )	( )

Eğitim Faaliyetlerini Yürütebilme;					
18. Okul dışındaki öğrenme ortamlarından yararlanırım	( )	( )	( )	( )	( )
19. Drama, grup tartışması, birbirine öğretme vb. teknikleri kullanırım	( )	( )	( )	( )	( )
20. Gösteri, soru-yanıt, model alma, öykü vb. yöntemleri kullanırım	( )	( )	( )	( )	( )
21. Etkinlikler arası geçişı ayarlayarak zamanı etkili kullanırım	( )	( )	( )	( )	( )
Gelişim Alanlarını Desteklemek İçin Eğitim Sürecini Planlayabilme;					
22. Planlama yaparken çocukların bireysel farklılıklarını göz önünde bulundururum	( )	( )	( )	( )	( )
23. Planlama yaparken çocukların ihtiyaçlarını göz önünde bulundururum	( )	( )	( )	( )	( )
24. Eğitim programı doğrultusunda çocuklarla birlikte öğretim sürecini planlarım	( )	( )	( )	( )	( )
25. Çocukların kendi öğrenmelerini kendilerinin inşa edeceği şekilde eğitim sürecini planlamaya dahil olmalarını sağlarım	( )	( )	( )	( )	( )
Gelişim Alanları Doğrultusunda Çocuğu Destekleyebilme;					
26. Çocuğun psikolojik gelişimine ilişkin çabasını desteklerim	( )	( )	( )	( )	( )
27. Çocuğun sosyal gelişimine ilişkin çabasını desteklerim	( )	( )	( )	( )	( )
28. Çocuğun akademik gelişimine ilişkin çabasını desteklerim	( )	( )	( )	( )	( )
Meslektaşları İle İşbirliği Yapabilme;					
29. Meslektaşlarıma materyal kullanma konusunda rehberlik yaparım	( )	( )	( )	( )	( )
30. Meslektaşlarıma materyal geliştirme konusunda rehberlik yaparım	( )	( )	( )	( )	( )
Öğrenme Sürecini Planlayabilme;					
31. Öğrenme sürecinde grup etkinliklerine yer veririm	( )	( )	( )	( )	( )
32. Öğrenme sürecinde bireysel etkinliklere yer veririm	( )	( )	( )	( )	( )
Etkileşimli Bir Sınıf Ortamı Oluşturabilme;					
33. Çocuğun öğrenmesini güdülerim	( )	( )	( )	( )	( )
34. Demokratik bir sınıf atmosferi yaratırım	( )	( )	( )	( )	( )

İlgi ve katkılarınız için teşekkür ederim

EK 2:

T.C.
AYDIN VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.09.00.06/ 09.05.2011* 15103

KONU : İzin

VALİLİK MAKAMINA
AYDIN

Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğünün 26/04/2011 tarih ve 2959 sayılı yazılarında; Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans öğrencisi Yasemin TÜRKEÇ, Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yeterlilik Düzeyleri başlıklı araştırmasında veri toplamak üzere kullanacağı "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Gelişim ve Değerlendirme Alanı Yeterlilik Ölçeği" için İlimiz Merkez ve İlçelerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ekli listede yer alan okullarda görev yapan Okul Öncesi Öğretmenlerine yönelik anket uygulama çalışması yapma isteği belirtilmektedir.

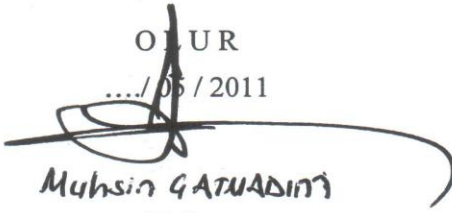
Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans öğrencisi Yasemin TÜRKEÇ'in sözkonusu anket çalışması için ekli listede yer alan okullarda görev yapan Okul Öncesi Öğretmenlerine yönelik anket uygulama çalışması yapması, Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Mustafa ÖZMEN
Milli Eğitim Müdür V.

O R U R

.../05/2011

Muhsin GATUADIN

Vali a.

Vali Yardımcısı